

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència
de l'honorable Sr. Lluís Companys i Jover

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 7 de març del 1933

SUMARI

A les cinc de la tarda s'obre la sessió, sota la presidència del senyor Companys.

Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior, després d'unes manifestacions del senyor Carreres i Artau, fent constar uns errors en l'esmentada acta, al qual contesta el senyor President.

Ordre del dia : Prec del senyor Vallès i Pujals, al Consell de Govern, respecte al termini legal de declaracions de rendes de la propietat rústica.

Resposta del senyor Conseller Delegat.

Rectificacions dels senyors Vallès i Pujals i Conseller Delegat.

Prec del senyor Tauler, al senyor Conseller de Finances, relatiu a l'impost sobre solars sense edificar, que té creat la Generalitat.

Resposta del senyor Conseller de Finances.

Rectificació del senyor Tauler.

Segueix l'ordre del dia : Discussió del dictamen de la Comissió sobre el Projecte d'Estatut Interior de Catalunya.

Intervenció del senyor Arnau, de la Comissió, amb referència a l'art. 11, que restà pendent en la darrera sessió.

Intervenció del senyor Ruiz i Ponseti.

Parla, per al·lusions, el senyor Serra i Hünter.

Rectificacions dels senyors Ruiz i Ponseti, Carreres i Artau i Serra i Hünter.

Manifestacions del senyor Rovira i Virgili, per la Comissió.

Rectificacions dels senyors Ventosa i Calvell, Rovira i Virgili i Ruiz i Ponseti.

Es suspèn la discussió de l'art. 12, per a la redacció definitiva de la fórmula proposada per la Comissió.

Es dona compte d'una addició a l'art. 12, de la Minoria de Lliga Catalana, que accepta la Comissió.

Lectura de l'art. 13 del projecte.

Manifestacions del senyor Ventosa i Calvell sobre els arts. 8.º i 9.º pendents de redacció per la Comissió, i resposta del senyor Espanya.

Intervencions dels senyors Ventosa i Calvell, Ruiz i Ponseti i Fronjosà, respecte de l'art. 13.

Intervencions dels senyors Serra i Moret i Rovira i Virgili.

Es aprova l'art. 13, amb els vots en contra de la Minoria de Lliga Catalana.

El senyor Rovira i Roure defensa una esmena a l'art. 14. Resposta, per la Comissió, del senyor Rovira

i Virgili. Rectificacions dels senyors Rovira i Roure i Rovira i Virgili. És rebutjada l'esmena en votació ordinària.

S'aprova l'art. 14, amb els vots en contra de la Minoria de Lliga Catalana.

Es suspèn el debat sobre l'art. 15.

Ordre del dia per a la sessió del dimecres.

S'aixeca la sessió a un quart de nou de la vetlla.

S'obre la sessió a les cinc de la tarda. Presidència del senyor Companys.

Al banc roig, els senyors Conseller Delegat i Conseller de Justícia i Dret.

Un Sr. SECRETARI llegeix l'acta de la sessió anterior.

El Sr. PRESIDENT : S'aprova l'acta?

El Sr. CARRERES I ARTAU : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Carreres i Artau.

El Sr. CARRERES I ARTAU : Solament per a fer constar que han passat inadvertides algunes equivocacions de certa transcendència, a part de mancar-hi un concepte. Per altra banda, en la darrera part, un text que vaig llegir del senyor Conseller de Justícia, resulta que se m'atribueix a mi. Ho dic perquè, com que la política és polèmica, m'interessa salvar sempre la meva responsabilitat respecte del què dic. Sense que això signifiqui una censura al cos de taquígrafs, que fan tot el que poden i potser més del que poden.

El Sr. PRESIDENT : Constaran en l'acta d'avui aquests aclariments que s'ha servit fer el senyor Carreres i Artau. S'aprova l'acta? Resta aprovada.

ORDRE DEL DIA

Precs i preguntes

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Vallès i Pujals.

Les declaracions de rendes

El Sr. VALLÈS I PUJALS : Senyors Diputats : Faré un prec al Consell de Govern, relatiu a un assumpte que afecta fonament la propietat rústica de la nostra terra. Em refereixo a les declaracions de rendes que s'han de fer dintre d'un termini que acaba el dia 31 del mes en què ens trobem. Saben els senyors Diputats que per una Llei de les Corts Constituents del 4 de març de l'any passat, es va disposar que tots els propietaris o posseïdors de finques rústiques que no tributessin o que tributessin deficientment i que estiguessin enclavades en el terme municipal de pobles que tributessin per règim d'amillament o de cadastre, venien obligats a fer unes declaracions en les quals consignessin la renda que en realitat treien de cada una de les finques, o la que poguessin treure d'elles quan les con-

reessin directament. El termini que s'assenyala en aquella Llei va ésser objecte de diverses pròrrogues, fins arribar a la darrera, que sembla definitiva, i que finirà el 31 d'aquest mes.

Quan es dictà aquesta Llei, podia la Generalitat desinteressar-se de l'assumpte, perquè era un assumpte aliè a llurs facultats. Era un assumpte de la competència exclusiva del Poder central; però posteriorment, promulgat l'Estatut, realment, la Generalitat té un interès fondíssim en aquesta qüestió. Jo crec que és del cas que la Generalitat s'hi interessi, i suposo jo que el Consell de Govern ja ho haurà fet i haurà pres les seves mesures, encaminades a vetllar per aquesta qüestió tan transcendental pel nostre poble. Hem de tenir en compte que a la Generalitat li interessa en gran manera que aquesta declaració es faci, i es faci bé, perquè la finalitat primordial que tenen aquestes declaracions és una finalitat tributària; és la d'augmentar la recaptació, descobrint la riquesa amagada que avui hi ha. I havent concedit l'Estatut a la Generalitat el traspàs de la Contribució territorial, és clar que això ens afecta a nosaltres d'una manera directa. Per altra part, es disposa també en la Llei aquella a què abans m'he referit, que, una vegada siguin fetes aquestes declaracions, l'impost de dret reials sobre els béns es pagaran a tenor del que resulti d'aquestes declaracions, i com aquest impost també està cedit a la Generalitat, en aquest segon aspecte afecta també a la Generalitat aquest problema.

Hi ha dificultats serioses que no s'escapen a ningú, i menys al Consell de Govern se li hauran escapat. Hi ha dificultats per a fer aquestes declaracions, i que aquestes declaracions es facin bé. Jo no vull entrar ací a discutir les qüestions o les conseqüències de l'alteració fonda que s'ha produït en unes parts de Catalunya, respecte dels pagaments dels arrendaments o de les parts de fruits que s'havien de pagar, en virtut dels contractes a què estan subjectes, però vull sentar la realitat que no podrà desconèixer ningú, de que a Catalunya, una pila de propietaris es troben amb la realitat d'uns contractes en els quals es diu que cobraran una determinada quantitat, i en realitat, fa dos anys que cobren una quantitat inferior a la que consta en els contractes, i aquests propietaris es fan la pregunta següent : «Què és el que hem de declarar nosaltres? Què hem de posar : la renda que consta en el contracte, o la renda que en realitat hem percebut?» Aquesta és una de les dificultats en què es troben els que han de fer aquestes declaracions. Jo crec que a la Generalitat li interessa en gran manera que d'aquestes decla-

racions en surti una obra el més perfecta i acabada possible, sense buscar sols un augment en la recaptació, sinó que s'ha de buscar fer una obra que resulti el més equitativa possible, fent desaparèixer les desigualtats que hi ha avui, i que doni a la Generalitat un instrument per al dia de demà, el més perfecte i acabat possible, per a servir de base a la recaptació d'aquesta font de tributació tan important.

Per això jo crec que la Generalitat hauria — repeteixo — d'intervenir-hi, i hauria de cercar, a la meua manera de veure, doncs és una suggerència que em permeto fer amb la millor voluntat: hauria de cercar, en primer lloc, veure d'aconseguir un ajornament d'aquest termini, que venç el 31 d'aquest mes, a l'objecte de cercar que aquestes declaracions no haguessin de fer-se en realitat fins que nosaltres haguem aprovat aquesta Llei que ens anunciava fa pocs dies el senyor Conseller de Justícia i Dret, que ha de venir a establir el règim de la propietat nostra. I en segon lloc, veure si la Generalitat podia aconseguir que aquestes declaracions es fessin de forma que es tingués la col·laboració de la representació autoritzada, de la representació més autèntica possible de la propietat a Catalunya, a fi que així es pogués desenrotllar en aquest sentit una tasca que no fos com acostumen a ésser aquestes tasques, o sigui que el contribuent veu amb rezel l'Estat, i l'Estat veu amb rezel el contribuent, sinó que fos una tasca de col·laboració, de col·laboració franca. Si això s'aconseguia, la Generalitat podria comptar amb un instrument perfecte, sobre el qual podria recolzar, en el dia de demà, la base de la tributació territorial, amb una franca col·laboració entre el Govern de la Generalitat i els propietaris de la nostra terra.

Jo crec que això fóra factible, i també crec que una de les obres principals que en aquest terreny podria realitzar avui la Generalitat, és la que representa l'arribar a comptar-se amb un cadastre de la nostra riquesa. Si la Generalitat arriba a aconseguir això, haurà aconseguit una de les obres més importants a fer. Ens permetem fer aquestes suggerències al Consell de Govern, i confiem que realment prendrà en consideració aquestes manifestacions.

El Sr. CONSELLER DELEGAT : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Conseller Delegat.

El Sr. CONSELLER DELEGAT : La qüestió de la declaració de la renda de les finques rústiques, de què ha parlat el senyor Vallès i Pujals, és un assumpte que ja havia merescut la preocupació i estudi per part del Consell Executiu de la Generalitat. Efectivament : la proximitat del termini i les circumstàncies que hi ha en el problema, tot feia que el Consell Executiu de la Generalitat es preocupés i s'interessés en l'estudi d'aquestes qüestions. Però, a més a més, amb data recentíssima, no abans del divendres passat, per part dels elements afectats per aquesta reforma, va ésser presentat al senyor Conseller de Finances un projecte, una proposta, una suggerència que no és ara el moment de jutjar-la,

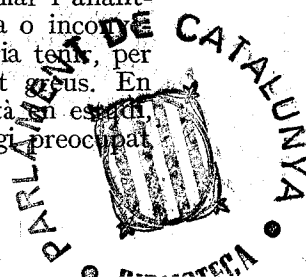
per la raó dels pocs dies que s'ha presentat; però que, en les seves línies generals, venia a tenir el mateix esperit de la suggerència que ens fa avui el senyor Vallès i Pujals.

Com ja he dit abans, el Consell de la Generalitat es va preocupar d'aquestes qüestions; però hi ha un fet que presideix també en aquest cas, com en els altres, allò que necessita tota obra de Parlament, i que fa difícil, no diré que impossible, però sí difícil, el fet que precisament la Generalitat pugui prendre un acord; i és el fet que la Contribució territorial, avui per avui, encara no sigui traspasada.

Ara bé, allò del cas de les declaracions de la reforma agrària, essent una Llei votada per les Corts, independentment de l'Estatut, era el que podríem dir-ne una paret tancada; però en aquest cas, tractant-se del cobrament de la Contribució territorial per la Generalitat, resulta que aquesta paret ja no és una paret tancada, sinó que tan sols representa una dificultat, però no una impossibilitat, i dintre d'aquesta dificultat, és possible, hi ha susceptibilitat de cercar una forma i estudiar-la amb tota atenció per veure si per una demanda del Govern de Madrid o per un acord de la Comissió de Traspàs o pel mitjà que sigui, fóra possible el trobar una solució en aquest sentit. I tingui's en compte que la possibilitat d'aquesta solució no vol dir, ni molt menys, el fet que en aquests moments es digui que aquesta o l'altra solució determinada, és la solució que, en definitiva, s'hagi d'adoptar, sinó que hi ha possibilitat d'estudiar-la, i si s'arriba al convenciment que es tracta d'una solució justa i convenient, aleshores prendre una decisió i una resolució en aquest sentit.

Arribaríem a prendre una solució i una decisió en aquest sentit, encara que pogués semblar que, després de la interpel·lació del senyor Vallès i Pujals, es pogués atribuir la resolució a un èxit d'aquesta interpel·lació, perquè tots sabem que quan es va parlar de l'assumpte de la recaptació de la Comissaria de Girona, jo vaig anunciar en aquest saló del Parlament, que s'adoptarien unes mesures idèntiques a les preses en relació a Tarragona, per l'organització de la recaptació. L'adopció d'aquestes mesures no s'han d'atribuir, per tant, a l'èxit de cap interpel·lació, encara que nosaltres agraim molt la col·laboració parlamentària de les minories; però tingui's en compte que, en aquest com en altres assumptes, la resolució és nostra, i n'acceptem la responsabilitat.

I a part d'aquestes qüestions, he de dir que nosaltres, en aquest assumpte, hem d'anar amb peus de plom; no podem adoptar la solució imprevista, perquè no podem oblidar que la Contribució territorial és la primera que se'n haurà de traspasar, i que representa la iniciació i el primer fonament de la nostra Hisenda, i tota obra que féssim sense la deguda meditació en aquest ordre de coses, sense estudiar i analitzar les possibilitats de conveniència o inconveniència de les nostres decisions, podria tenir, per al dia de demà, repercussions molt greus. En fi : el problema està en estudi; i està en estudi no tan sols per les raons de què hagi preocupat

el Consell de la Generalitat, sinó també per raó de suggerències d'elements interessats. El Consell li donarà la solució que cregui més convenient als interessos de la nostra agricultura.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Vallès i Pujals, per rectificar.

El Sr. VALLÈS I PUJALS : En primer terme, haig de donar les gràcies al senyor Conseller Delegat, per les manifestacions que ha fet al contestar-nos, i dir que ens complau molt que aquest problema estigui en estudi i també que el Consell de Govern de la Generalitat tingui, en relació al mateix, la disposició que ha manifestat el senyor Conseller Delegat. Per altra part, tingui la seguretat, senyor Conseller Delegat, que del resultat d'aquest estudi i de la resolució que es prengui, dependrà l'èxit de la tasca, i nosaltres ens complau en reconèixer que aquest èxit ha de correspondre al Consell Executiu.

Si no s'aconsegueix la solució de cercar un ajornament, crec que el Consell de Govern àdhuc hauria de prendre la tasca pel seu compte, doncs el problema és tan interessant que, prescindint d'aquestes declaracions, podria realitzar-se a Catalunya una tasca paral·lela i anar cercant per nosaltres una vertadera base per la Contribució territorial, a fi que el dia de demà es pogués confeccionar el cadastre de la nostra terra. Per aconseguir això, crec que fóra interessant que en les declaracions que es fessin, els mateixos propietaris les acompanyessin amb la presentació d'un pla de la finca, pla fet, com és conseqüent, per un facultatiu, i per aconseguir-lo millor, fins podria premiar-se amb una rebaixa de l'1 per 100 del tipus de contribució. Això facilitaria la tasca de la Generalitat, que es podria trobar, en un moment donat, comptant amb el cadastre de tota la nostra terra.

Per aquesta tasca, nosaltres, modestament, molt modestament, sense vanaglòria de cap mena, diem que si es creu que per a realitzar aquesta obra s'han de fer suggerències i inclús pressions, les pressions que en aquest sentit poden fer-se respecte de sectors de la propietat de Catalunya perquè es posin a la disposició de la Generalitat, quan es vulgui emprendre aquesta tasca, a fi que desapareixin els rezels entre l'Estat i el contribuent, a què ens hem referit, tingui la seguretat, senyor Conseller Delegat, que la petita influència que nosaltres puguem tenir en algun sector de la propietat, el posarem en joc perquè es deposi tota actitud de rezel, i aquests sectors damunt dels quals puguem exercir influència, vinguin a col·laborar en aquesta tasca.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Conseller Delegat.

El Sr. CONSELLER DELEGAT : Tan sols una declaració, perquè apareixin ben diàfanes les meves paraules, i és la de que no prejudgen la conveniència l'ajornament de les declaracions, la possibilitat d'aquest ajornament, no havent encara decidit el Consell sobre aquesta qüestió.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Tauler.

L'impost de solars sense edificar

El Sr. TAULER : Senyors Diputats : En els diaris d'ahir a la nit i en la premsa d'avui s'insereix una ressenya més o menys àmplia respecte a una reunió a la qual s'atribueix el caràcter de gran assemblea, que ha celebrat ja una sessió i està a punt de celebrar-ne una altra, per part dels propietaris adscrits a la Cambra Oficial de la Propietat; o sigui que, segons la premsa, del que es tracta és d'allò que es diu la situació creada a aquests propietaris pel cobrament d'un impost, per part de la Generalitat, sobre els solars sense edificar. Donada la importància que hom vol donar a aquest assumpte, jo prego el senyor Conseller de Finances si té inconvenient en manifestar nos el vertader abast de la qüestió.

El Sr. PRESIDENT : El senyor Conseller de Finances té la paraula.

El Sr. CONSELLER de Finances : Molt em plau la pregunta del meu company i amic senyor Tauler, perquè em permet parlar danvat la Cambra d'un assumpte que si, intrínsecament, no té importància excessiva, en canvi la podria tenir simptomàtica i pel precedent que podria representar. I vull donar a les meves paraules una màxima contenció, amb el que es repetirà el fet paradoxal que moltes vegades en aquests darrers mesos hem pogut veure, o sigui que són precisament els homes que representen un criteri esquerrà aquells que donen una nota de seny i de ponderació, i, en canvi, representants d'estaments que haurien de tenir com a un postulat el de l'ordre, es lliuren a manifestacions d'indisciplina social.

No quadra ni correspon la campanya feta al voltant del recàrrec de l'impost de solars sense edificar, ni a la importància de l'assumpte ni a la morigeració mostrada per nosaltres en la confecció del Pressupost. En realitat, si algun retret es pogués fer al Pressupost, ja ho vaig dir en aquest Parlament en una altra ocasió, era la d'ésser tímid, prudent en excés, i es correspon en aquesta tímidesa escollint una part petita del Pressupost per a fer una campanya de to francament agressiu.

Aquest arbitri, aquest recàrrec que actualment es discuteix, no és un arbitri nou, no és una ardidesa atrevida, sinó una cosa ben senzilla, una imposició que ja permetia l'Estatut municipal a les Diputacions des de l'any 1930. De manera que no es tracta de cap cosa nova, agosarada, sinó d'un impost ja enquadrat en les normes tributàries vigents.

Per altra banda, no solament és petit en importància t'òrica, sinó en la seva xifra de recaptació, ja que la quantitat mitja percebuda per l'Ajuntament de Barcelona en els darrers anys, que és igual a la que correspon a la Generalitat, és la d'unes 870.000 ptes., que, distribuïdes entre un nombre d'afectats que es pot xifrar en més de tres mil vuitcents, dóna un promedi per cada un d'ells, de 230 ptes. Ja veieu, doncs, que tant la xifra promèdia de l'impost per persona, com la total, que no arriba

al milió de pessetes, no representen una imposició de considerable importància.

Quan es va discutir el Pressupost, vaig indicar que era el nostre propòsit tenir una hisenda nivellada, dotar la Generalitat d'una hisenda que veritablement fos real i sincera, i per això nosaltres no havíem de plànyer esforços, encara que en uns moments determinats portessin com a conseqüència la impopularitat. I no és de més tornar a recordar que nosaltres hem trobat una càrrega feixuga i una herència trista a les nostres corporacions públiques, gravades per impostos anteriors i per una sèrie, podríem dir-ne de somnis de grandesa que s'havien tingut, càrregues que a nosaltres ens han imposat sacrificis de coses que ideològicament ens eren molt cares, i que els altres haurien de correspondre també amb els sacrificis que calguin. I a més d'aquesta càrrega que representen les despeses fetes anteriorment, ens hem trobat en uns moments en què el món travessa una sèria inquietud, també està reflexada a casa nostra; un moment en què tots els països per a nivellar els pressupostos, que pocs poden assolir-ho, han de recórrer a impositcions més gravoses que en el nostre país. I tenint en compte l'herència trista i les circumstàncies que el món travessa, és evident que no és una tasca patriòtica ni favorable per als mateixos que s'hi lliuren, l'afegir una nova inquietud a les inquietuds de l'hora present.

Hi ha un altre punt discutit, del qual tinc interès en parlar: el del cobrament dels anys endarrerits de l'arbitri. Sobre això he de dir que el Conseller de Finances i el Consell Executiu de la Generalitat no podien fer altra cosa que anar al cobrament, perquè des de l'any 1930 figuren les quantitats corresponents com a partides vives en les liquidacions dels Pressupostos anteriors. Altrament, he de dir que, pel que fa referència a aquest endarreriment, han obtingut els interessats les màximes facilitats del Conseller de Finances, ja que, suavitzant tots els dictàmens i acords anteriors, hem fet que aquests deutes endarrerits es portessin al cobrament en un termini de tres anys. I encara d'aquest punt no n'hem fet qüestió tancada, de manera que tampoc són justificades les protestes, ja que s'han donat, per part de la Generalitat, les facilitats que es creien de justícia. Però el millor camí no és el de la violència; el desig és arranjar el pagament d'aquest deute en forma que, sense perjudicar la Generalitat, sigui el més suau possible per als que han de pagar l'arbitri.

Hi ha un altre aspecte de la qüestió, que és necessari remarcar, i és que a través de les ressenyes de l'acte d'ahir i de les conclusions adoptades en traspuen, per dir-ho en una forma parlamentària i correcta, un sistema dirigit a fer pressió, pel fet d'estar en els seus inicis, especulant sobre el que ells potser en creuen feblesa de la Generalitat. I això sí que no ho podem acceptar, perquè tant el Parlament de Catalunya com el Govern de la Generalitat, des del moment que són fills de la voluntat de Catalunya, tenen la màxima autoritat i el suprem prestigi, que nosaltres defensem i defensarem sempre.

He cregut que era necessari parlar d'aquesta manera franca, perquè el to de les ressenyes i les conclusions no es pot acceptar. Es parla de què s'han de prendre les decisions que calguin, amb valentia; que s'ha d'anar en so de guerra; es diu després als propietaris que estan afectats per aquest arbitri, que s'uneixin i que no els faci por la resistència, perquè, si és necessari, es farà un fons comú per a organitzar-la. I cal dir que no és lícit parlar així, públicament, contra la llei. Com podran després, aquests que parlen de fer un fons comú de resistència contra la llei, blasmar d'aquells altres que facin actes d'indisciplina social? No, no és hora de fer l'apologia dels actes d'indisciplina social, i ells són els menys indicats per a fer-ho.

Es en el Pressupost aprovat pel Parlament, en el qual hi ha establert l'arbitri de solars. És, per tant, una Llei, i s'ha de complir. I ja he dit abans que no té, en si, gaire importància, però podria tenir-ne com a símptoma i precedent. Per això, em permeto des d'aquest lloc fer una apel·lació al bon sentit, fer una crida al seny dels propietaris afectats per aquest arbitri, que, com he dit abans, no és nou, perquè crec que si ells mesuren bé els seus actes, no es deixaran arrossegar per una campanya el to de la qual no correspon a la veritable importància de l'assumpte. És necessari reduir-lo a les seves justes proporcions. Mai hem desoït la veu de la raó; volem per a la Generalitat una hisenda sana, sense càrregues immotivades, però el desbordament d'aquells que més haurien de tenir com a norma la disciplina social, no ens faran caure en claudicacions ni apartar-nos de la nostra línia de conducta.

El Sr. TAULER : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Tauler, per rectificar.

El Sr. TAULER : Molt poques paraules; només per agrair a l'amic senyor Pi i Sunyer, Conseller de Finances, les explicacions que ha tingut a bé donar a conseqüència de la meua pregunta, així com també aquelles altres manifestacions que han estat fetes amb motiu de la pregunta formulada.

Discussió del dictamen de la Comissió sobre el Projecte d'Estatut Interior de Catalunya

El Sr. PRESIDENT : Segueix l'ordre del dia. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió sobre el projecte d'Estatut Interior de Catalunya. S'estava discutint una esmena del senyor Carreres i Artau. El senyor Arnau té la paraula.

El Sr. ARNAU : Senyors Diputats : Quan es va començar la discussió, en el si de la Comissió d'Estatut Interior, del títol II, que es refereix als principis socials, nosaltres, els que formem la majoria d'aquesta Comissió, ens avinguérem a treure tot el que semblava que era sobrer i que ja venia determinat pel motiu d'ésser una facultat del Poder central. Però nosaltres varem afirmar, d'una manera rotunda, que volem que aquests principis socials quedessin ple-

nament consignats; i l'afirmació i la confirmació d'aquesta necessitat la trobem, podríem dir, d'una manera clara i terminant, en els discursos que han estat pronunciats durant aquests dies en la discussió pels membres de la Lliga Catalana.

No sé si era un company de la Unió Socialista que, en fer retret a l'Esquerra Republicana de Catalunya, en la presentació d'aquest dictamen, de què havia existit una mica de por per part de l'Esquerra, en consignar aquests principis, em sembla va dir que si trèiem el que eren aquests principis socials en la forma que els volia portar Unió Socialista, ens trobaríem, en realitat, que era molt pobre el nostre Estatut Interior; que això ja venia fet en gairebé totes les Constitucions, i que aquest problema de la llibertat de consciència estava resolt a gairebé tot arreu del món. Però nosaltres hem d'insistir que precisament aquests problemes de la llibertat de consciència tenen un valor i una força extraordinaris, i que cal puntualitzar-los bé a casa nostra, perquè hem de tenir present la situació en què es trobava Espanya abans de la vinguda de la República. En concret, el punt més sensible de la impugnació de la Lliga Catalana, podríem dir que troba el seu punt central en aquesta qüestió del laïcisme, una de les qüestions que ha de preocupar més a l'Esquerra Republicana de Catalunya de portar-les a terme, perquè aquests principis socials, que nosaltres estem conformes en què han d'estar dintre de l'Estatut Interior i el Parlament de Catalunya se n'ha de fer solidari; hem de dir que, en referència als principis socials, ja hi ha la massa que empeny els homes públics per portar-los a terme, mentre que en aquests principis de llibertat de consciència, podríem dir més bé que han d'ésser els homes dirigents de la política els qui han de conduir les multituds, i per això cal consignar-los plenament. La situació d'Espanya abans de la vinguda de la República, era una cosa molt clara. Aquest problema de la llibertat que tenien resolt a tot arreu d'Europa, aquí només ho era en sentit figurat: era una cadena de castes: la militar, la teocràtica i l'oligàrquica; aquest encadenament de castes era el que tenia dominada i oprimia Espanya. Amb la vinguda de la República, aquest poder militar, que estava sempre per damunt del poder civil, es va col·locar en el lloc que li pertocava, en les seves casernes, i podem dir que el militar és avui l'època en la qual ha estat més respectat per tothom.

Però el que ha passat amb el poder militar, no s'ha repetit en el poder teocràtic. Aquest és el punt sensible que nosaltres hem de defensar, perquè de fet la República pugui entrar a tots els recons de Catalunya. Avui, el poble es formula sempre aquesta pregunta: la República, ha entrat realment a la nostra terra? Si nosaltres anem als pobles, ens donarem compte de què realment l'esperit d'aquesta República encara s'ha d'incorporar al sentit de la vida general de la nostra terra.

Aquests tres poders tenien oprimida la nostra terra, i feien que la qüestió aquesta de l'ensenyament, aquesta qüestió tan important, fos aban-

donada a profit dels convents, i el poble es trobava que l'ensenyança pública era una cosa que el Govern, deliberadament, la tenia abandonada, perquè volia que el poble visqués sempre en aquell estat d'ignorància. A Catalunya hem patit desgraciadament aquest problema de la llibertat col·lectiva del nostre poble, que ha fet que tots els que hem volgut avançar un pas en el camí d'aquestes reivindicacions que representen la llibertat de consciència, sempre aquest problema se'ns ha presentat davant i ha semblat que ens havia d'impedir els passos per a poder caminar com caminaven els pobles que eren lliures. El nostre poble vivia en un estat permanent d'unió sagrada, i aquesta unió sagrada sempre ha estat, gairebé en tots els pobles de la terra, en detriment de les idees de llibertat i de justícia. Com que els interessos creats estaven a favor de les classes conservadores, quan venien els homes d'esquerra i volien donar un pas en aquell camí que us he dit, els qui tenien aquests interessos creats els deien: «No; no porteu aquestes qüestions, perquè la unitat sagrada se'ns desfarà.» Això és, senyors Diputats, el que cal tenir ben present a l'hora d'ara. Aquestes debilitats que havíem tingut en els temps pretèrits, no les hem de tenir ara, i per això quan el Diputat senyor Ventosa i Calvell deia «Què heu fet de posar aquests preceptes en l'Estatut Interior de Catalunya, que és una cosa que ens ve a dividir!», nosaltres hem de refermar: «No; si això ens ha de dividir, que ens divideixi; nosaltres volem continuar això, i no hem de tenir debilitats de cap mena. El dia en què vingui un moment de perill per a la terra, si nosaltres tenim la responsabilitat del Govern, serem nosaltres qui us vindrem a cridar perquè ens ajudeu, i vosaltres no heu de venir a dir-nos que abdiquem dels principis establerts a la nostra terra, de la mateixa manera que en les èpoques pretèrites, quan la Lliga tenia la representació de Catalunya i venien moments culminants de la història de Catalunya, les esquerres a tothora, sempre, aportaren la seva col·laboració, sense dir que renunciàvem per a res a tot l'estat de coses que era present en aquella època.»

S'ha volgut, des de moltes èpoques, denigrar el concepte de l'escola laica. L'escola laica, per a nosaltres, és una cosa sagrada (*Rumors en els bancs de la Minoria de Lliga Catalana.*), perquè a l'infant no se li imposa cap consciència...

El Sr. CASANOVES: Sagrada en un sentit civil.

El Sr. ARNAU: ... Sí; és sagrada en el sentit civil, com remarca el senyor Casanoves.

El Sr. VALLES I PUJALS: Reconsagrada!

El Sr. ARNAU: Nosaltres per tant, refermo, tenint en aquest concepte d'estima l'escola laica, perquè l'escola laica no imposa a l'infant cap dogma ni cap moral imposada per aquest dogma, sinó que l'escola laica és una escola que agermana a tots; que no diu als infants si han de pensar d'una manera respecte d'aquest problema de la consciència. L'escola laica, senyors, és l'escola de la germanor; és l'escola que ha de fer els homes del dia de demà; que quan aquests homes siguin capacitats, puguin arribar per ells

mateixos a comprendre si els convé tenir uns dogmes o un pensament determinats, i no que se'ls hagin d'imposar com se'ls imposa, amb la qual cosa nosaltres veiem, d'una manera clara i terminant, que la persona que no volia acceptar els dogmes d'aquesta escola, el pare que tenia la voluntat de manifestar que el seu fill no li donessin les ensenyances d'una doctrina, aquell infant el feien viure com aquell qui diu, arreconat, estava en estat d'inferioritat. L'escola no ha de separar els infants: els ha d'agermanar a tots, i per això aquest concepte de l'escola laica és el concepte que ha de fer allò que us he dit: aquesta escola sagrada. Jo he visitat moltes d'aquestes escoles de Barcelona, que són tan admirables; he vist aquests grups escolars, i he presenciat escenes meravelloses de companyonia entre tots aquells infants. He vist els directors d'aquelles escoles de la manera com dirigien aquesta multitud d'infants i els imposaven uns principis morals que resten consignats en aquests principis socials que deixem escrits en l'Estatut. Aquests principis de solidaritat humana, aquests principis si voleu d'amor entre tots els homes, i aquest és l'ideal més gran de la germanor que hi ha d'haver entre tots plegats.

(Entra el senyor Conseller de Cultura.)

El laïcisme no vol dir mai irreligiositat; no es treu el dogma de l'escola per imposar-ne un altre. Aquest és un concepte equivocadíssim. No n'hi ha cap de dogma; no es treu del concepte del catolicisme per imposar el mahometisme, ni per imposar la francmaçoneria; no n'hi ha cap. És una escola que està per damunt de tots els dogmes, una escola d'amor i de germanor, i aquesta escola, que ha estat tan denigrada i que en tants països s'ha vingut portant a la pràctica, jo diria si ha donat cap mal resultat en lloc; si en els llocs on hi ha l'escola laica, com a França, a veure si els fills dels francesos són de condició inferior i concepte moral diferent als dels altres països. Per això, quan amb aquestes paraules que volen denigrar l'escola laica nosaltres ens sentim ferits en els nostres sentiments, nosaltres per això volem assentar aquest principi i fer que aquest esperit de la República pugui penetrar a tots els pobles de la nostra terra. Hem vist desgraciadament les resistències del passat, les desobediències a la llei, i els que tenim el Govern de Catalunya no podem pas permetre que pugui continuar. Hem d'anar a aquest nou ordre de coses, el qual ha de fer aquests principis que consignem nosaltres dintre de l'Estatut orgànic puguin ésser portats a la pràctica i amb el convenciment ferm i segur que en el dia de demà, quan aquests principis estiguin establerts, es veurà com és una realitat el que l'escola laica és una escola de germanor; que no és cap escola d'odis; que no és cap escola de creences determinades.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Senyors Diputats: Només breus paraules d'intervenció en aquest article sobre l'ensenyament, i per a fer referència, d'una manera concreta, a unes paraules que va pronunciar a l'última part del seu discurs

el senyor Carreres i Artau. Em refereixo al problema de l'autonomia universitària, que va ésser esmentat ací d'una manera lleugera. Com que en aquell moment va demanar la paraula també el senyor Serra i Hünter, el qual em va semblar que es volia referir a aquest punt, jo preferiria ajornar la intervenció d'aquesta Minoria per a quan coneguem el criteri del senyor Serra i Hünter, que em sembla que potser és el que ens orientarà respecte a l'autonomia universitària. De manera que, si la presidència no hi té inconvenient, demanaria que volgués alterar l'ordre d'aquest debat.

El Sr. SERRA I HÜNTER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Serra i Hünter.

El Sr. SERRA I HÜNTER: Senyors Diputats: Després de l'al·lusió que tan directament se'm va fer en la darrera sessió de la setmana passada, em creia que no es reiteraria, i menys encara per part de la Unió Socialista de Catalunya.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Per part nostra, no.

El Sr. SERRA I HÜNTER: Però com que això semblaria, d'un costat, defugir l'expressió d'un pensament personal meu, i per altra part, semblaria posar-me a mi com a definidor d'aquesta autonomia, em permetreu que m'atengui exactament a les línies que es varen dibuixar en el discurs de defensa de l'esmena ara en qüestió pel meu amic i company doctor Carreres i Artau.

Jo no puc deixar de contestar-la, per bé que sigui breument, per dues raons: primera, perquè ja es comprèn que es tracta d'un amic i company que està desitjós que la meua veu sigui ací sentida a l'entorn d'un problema que hem viscut tots dos durant molts d'anys, i per altra part, perquè malgrat les diferents respostes dels companys de Majoria, potser varen quedar ací algunes afirmacions que, de no comentar-les i posar-n'hi una altra, la Majoria d'Esquerra Republicana, podria semblar que els donàvem el seu total assentiment.

Pel que fa referència al laïcisme, és inútil que jo hi afegeixi la més petita consideració, ja que ací ha estat ben debatut el tema i ben fixada la posició de l'Esquerra per boca del senyor Rovira i Virgili i sobretot del senyor Pere Coromines, i pel que fa referència a la Universitat ningú en podia parlar amb més autoritat, per sentar-se en el banc del Govern, que el senyor Pere Coromines.

Recordaran el senyor Carreres i Artau i tots els seus companys de la Lliga Catalana, que quan es discutia el pressupost de Cultura, el senyor Valls i Taverner va dir que aquest problema requeria en aquests moments una gran prudència i que jo hi afegia que aquesta prudència havia d'ésser encara més gran per quant era jo el que parlava. Deixem això per a l'última part d'aquesta breu intervenció meua; jo no defugiré l'exposar el meu sentit, que crec que és també el sentit de tota la Majoria d'Esquerra. Però per a arribar a fer aquestes preguntes taxatives de si volem o no la Universitat autònoma, per tal que no venia això traduït en un dels articles, el doctor Carreres i Artau va fer tota una disquisició his-

tòrica, com una mena de procés de la formació de la cultura catalana, i aquest procés i aquesta defensa, senyor Carreres i Artau, podia haver sortit igualment d'aquests bancs, perquè en realitat nosaltres no neguem aquesta història, sinó que acceptem tots aquells fets. En nombre tan considerable com els de la Lliga Catalana, Diputats d'aquesta Majoria n'han estat també actors i segueixen essent-ho; però, en canvi, la nostra discrepància és gran — ho sap molt bé el doctor Carreres i Artau — pel que fa referència a la interpretació, i com que les paraules del doctor Carreres i Artau eren tendencioses, per quant semblava que anaven a demostrar que tota aquesta cultura catalana immediatament precedent a l'actual o dintre de la qual hem viscut i ens hem format i amb la qual nosaltres tenim grans coincidències, és l'expressió d'un pensament, és el pensament polític de la Lliga Catalana, per si això pogués ésser així...

El Sr. CARRERES I ARTAU: Jo no vaig dir això.

El Sr. SERRA I HÜNTER: ...Que això era realment el que justificava el que es redactés en la forma en què s'havia redactat l'esmena, essent així que nosaltres, més clarament quan creiem que és una de les característiques de la nostra cultura de tots els temps i més encara de la cultura del segle XIX, aquesta actitud de respecte i de tolerància per a les altres doctrines, jo deia que si ells es ventaven en nom del seu partit en interpretar aquest sentit i elogiar l'actitud dels moments culturals anteriors i actuals de Catalunya, nosaltres creiem que en aquest sentit representem, almenys tant com la Lliga Catalana, aquest sentiment de tolerància i de llibertat, i l'hem volgut traduir d'una manera més explícita, precisa, de com ho ha fet en la seva defensa el senyor Carreres i Artau. Per això alludia la formació d'una sèrie d'institucions de societats en les quals no hi era precisament la iniciativa privada, sinó que era la concreció d'un sentit col·lectiu que era tot Catalunya i no era un sector el que les volia o les feia possibles. I quan retreia aquell cas especial de com en els temps passats eren possibles aquí aquelles lluites de confessions tan aferrissades, perquè hi havia una tolerància que potser no es trobava en altres pobles, jo li dic al senyor Carreres i Artau que de la història només ens en deia la mitat, perquè malgrat això hi havia una lluita aferrissada i les tres confessions a les quals feia referència el doctor Carreres i Artau estaven inspirades en un principi que nosaltres no refusen globalment, ja que totes elles estaven influïdes per una finalitat religiosa confessional especial, i el nostre punt de vista està per damunt d'aquestes diferències; i en realitat el que feia impossible el tornar a aquells temps era que les coses en totes aquelles confessions i en aquells temps no valen pel que tenen de racional i viu, sinó pel que tenen de dogmàtic i pel que tenen d'autoritari, és a dir, la veritat en aquest cas no és allò que la raó digui, sinó el que l'autoritat mana acceptar.

Nosaltres, a més, creiem que no es pot alludir absolutament cap moment de la història de Catalunya per tal de portar aquesta interpretació del

sentir del nostre moment cultural, perquè tota aquesta història, tot això que pot haver-hi de viu en la història del nostre passat o de la nostra cultura passada, no és d'aquest ni d'aquell Partit, sinó que és de Catalunya.

Voldria recollir encara, finalment, aquests vius temors que sentia el doctor Carreres i Artau sobre l'orientació del nostre Partit, que deia que li semblava trobar així com un regust d'estatisme i de feixisme. Es dolia que pogués arribar un dia que la llibertat de càtedra estigués en greu perill, i jo li dic al doctor Carreres i Artau respecte a això i respecte de la possible actuació i de la durada del nostre Govern, que estigui ben tranquil; la llibertat de càtedra serà respectada per nosaltres, perquè crec que tenim un sentit un xic més alt i un xic més intens del que han tingut generalment les dretes, quan han estat en el Govern d'un país. I dic això, perquè el que principalment interessa a l'home que arriba a una posició, potser encara la més independent com és la d'ensenyar, no és precisament el sentit o to que doni a les seves ensenyances, sinó el contingut i el valor objectiu d'aquestes ensenyances. Mentre es respectin els problemes i mentre es respectin les inquietuds internes de l'esperit humà, que ja sabeu que les senten i respecten els homes d'esquerra, l'Esquerra deixa una llibertat gran, molt més gran perquè no veu en la veritat concreta i definida sinó en aquest desig constant de perfecció i de recerca de la veritat, cosa que probablement no passa en una concepció estantissa d'unes veritats purament històriques o tradicionals, i sabeu perfectament que en això no podríem iniciar una polèmica els dos companys, perquè sabeu positivament que de paraula i de fets en molts d'aquests punts estem perfectament d'acord.

Però l'Esquerra aquí afegeix un altra to, un altra cosa, hi afegeix que aquest sentit històric no pot ésser de cap manera una cosa tancada; sent exactament els mateixos ideals, potser de vegades fins arriba a voler-los i concretar-los d'una manera aproximada, però per a ells tots aquests moments no són més que de transició, i aquesta mateixa Catalunya i aquesta mateixa cultura passada viu i reviu d'altra manera. Per què? Perquè creiem que per damunt de totes aquestes tendències que podrien portar a la humanitat un sentit patològic de particularisme, el problema de la nostra cultura ha d'ésser enfocat no en el sentit de viure o de restaurar el passat per el passat, sinó per allò que té de viu i permanent el passat, per tot allò que ell ha portat a la història de la humanitat, i perquè el nostre problema i la nostra manera de sentir la catalanitat no és solament pels mateixos motius que ells la senten, sinó perquè el sentim sobretot com un problema de llibertat, com un problema d'incorporació de la nostra pàtria als corrents de la societat i de la vida contemporània. Per això és molt possible que quan ací sovint parlem un mateix llenguatge — i ara em dirigeixo als companys de la Unió Socialista — i pronunciem unes mateixes paraules, com moltes que avui s'hauran pronunciat, i certes fórmules, darrera no sempre hi ha el mateix, i ho sabeu perfectament no perquè jo vulgui ací enfonsar diferències, no, que quan és precis assenyalar una coincidència, l'Esquerra l'assenyalarà sigui on sigui. No. Hi ha hagut pe-

tits moments d'emoció, en aquesta encara curta experiència de la vida parlamentària de Catalunya, en què jo crec que vibraven unànimement els diferents sectors de la Cambra. Però nosaltres no podem de cap manera consentir que, a base d'una petita modificació, d'esmenes, constantment se'ns discuteixi el nostre sentit de catalanitat i el nostre sentit de la vivença històrica i el nostre respecte, perquè no dir-ho també, a la tradició.

Si algú estranya que jo m'hagi extès una mica, és perquè crec que, donada l'extensió del discurs del doctor Carreres i Artau, també l'Esquerra havia de fer una manifestació de què essent totes aquestes ansietats i que la diferència de posició i de procediment no ha d'ésser pas suficient per a arribar a contraposar-nos constantment. Jo he de fer constar que no hi ha pas uns ideals ni un sentit de pàtria i de catalanitat que siguin privatis de la Lliga Catalana. No, no està vinculada — i això no és doctrina nostra, sinó més aviat vostra —, no està vinculada en una confessió determinada. I, en canvi, aquesta és l'única força que té la vostra argumentació; és fer veure que aquest sentit de catalanitat no pot anar mai solidaritzat ni confós en el sentit d'una orientació purament dretista de les coses de Catalunya. (*Molt bé!, en la Majoria.*) Jo, en aquest cas i per aquest motiu, avui militem molts en el Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya. Jo crec que no solament pel que ha fet la República, sinó pel que han fet les noves idees per la causa de Catalunya, és pel que jo crec que aquesta interpretació en el sentit racial està més bé a favor nostre que a favor de la ideologia de la Lliga Catalana. (*Molt bé!, en la Majoria.*)

Suposo que he estat ben suau i que en això no pot haver-hi la més petita de les molèsties per a cap dels Diputats que representen l'oposició. Però he d'acabar fent remarcar que em sorpren sempre en boca dels homes de dreta aquesta afirmació que representen el sentit de la modernitat. Si s'obre la història de la cultura, es veu sovint que quan hi ha hagut aquests moments de crisi i d'inquietuds a la història de la humanitat, la resistència del Partit — diríem — o del sector tradicional, ha estat sempre aquesta: la de fer veure que estava a to amb el temps. Però, ¿com es pot estar a to amb el temps, si precisament aquesta actitud és dogmàticament oposada? ¿Com pot ésser això en la nostra Catalunya i en l'afirmació d'aquella ideologia que sostenen aquí, quan en realitat l'esperit més modernitzant està expressat a l'articulat que ha sostingut la majoria de la Comissió respecte del que constitueixen els principis socials? No solament en les esmenes, ho ha fet també quan s'ha combatut totalment. ¿No és simptomàtic això de què us oposeu al que hom considera de la nostra ideologia, tan nacional, tan viva, tan de temps modern? Quan hi ha en altres llocs i en altres maneres de concebir el dret polític que potser s'acosten a aquest sentit més que nosaltres, ¿us estranyeu que es consignin taxativament que hi ha uns principis socials que han d'ésser reconeguts en l'Estatut interior del poble? Què vol dir que això pugui ésser una repetició? ¿Per quines raons quan nosaltres exposem un principi moder-

nitzant ho fem solament en vista a atreure les masses, i, en canvi, quan les VV. SS. ho diuen sembla que representen o interpreten el veritable sentit del poble? Jo no vull pas l'exclusiva per a ningú. Jo crec que tot això és realment el contingut de la nostra cultura. L'Esquerra Republicana de Catalunya ho farà revivre i ho plasmarà, sense que això vulgui dir que no cregui també amb l'ajuda i amb la cooperació del sector polític que representa el doctor Carreres i Artau.

Però segurament que aquests darrers minuts que jo vaig a distreure a la Cambra, els he d'esmerçar en aquella altra part amb la qual he començat la meua intervenció, precisament per les paraules del senyor Ruiz i Ponseti. En les darreres paraules del doctor Carreres i Artau, l'altre dia es deia: «Jo desitjo saber quin és el criteri de la Majoria, del Govern, i jo desitjaria també saber quin és el criteri del meu estimat amic i Rector de la Universitat.

El Sr. CARRERES I ARTAU: No he demanat el vostre ajut.

El Sr. SERRA I HÜNTER: Perdoni el doctor Carreres i Artau. Ja sap que no anem a entaular una polèmica. Però jo necessito fer aquesta distinció per tal d'explicar quin és el sentit de la meua intervenció. Permeti'm que digui al senyor Carreres i Artau que el Rector de la Universitat és absent d'aquesta Cambra (*Molt bé!, en la Majoria i Minoria socialista.*), i el qui hi ha és el volgut amic i el Diputat de l'Esquerra Republicana de Catalunya; existeix un altre lloc on el doctor Serra i Hünter respondrà en el seu dia de quina ha estat la seva actuació com a Rector de la Universitat en un moment realment de transició, tan difícil per a la Universitat catalana. (*Molt bé!, en la Majoria.*) El que jo li podria dir és que en això no tinc cap inconvenient en explicar el meu punt de vista.

Quan vingui ací el projecte d'autonomia universitària, o quan hagi estat concedida a tenor de l'article 7.e de l'Estatut l'autonomia universitària de Catalunya, aleshores tots exposarem el nostre punt de vista, i crec que llavors serà l'avinentsa que es pugui saber exactament quin és el meu pensament, però el meu pensament no és cap secret. Poques persones de la Cambra el coneixen millor que el doctor Carreres i Artau, perquè ell, com jo, ha assistit als dos Congressos universitaris, i penso també assistir al tercer Congrés.

L'autonomia universitària és la resposta taxativa a la Universitat autònoma; permeti'm que li digui que podria ésser una d'aquelles preguntes equívokes que necessiten per a ésser contestades allò que deien els escolàstics: fer una distinció. És evident. ¿Com pot haver-hi un home de l'Esquerra Republicana de Catalunya que no vulgui la Universitat autònoma? Però, ¿quina ha d'ésser la seva formació, com l'hem d'organitzar, quina ha d'ésser la intervenció del Govern en l'organització d'aquesta Universitat? Jo crec que no sols no és aquest el moment adequat, sinó que és convenient ajornar la discussió, perquè, a més, si hi entréssim, ens apartaríem totalment del que constitueix l'objecte d'aquesta petita resposta a l'allusió del senyor Carreres i Artau. Davant d'això, jo acabo atinent-me solament a un fet. Aquest fet és el que abans indicava i que ara jo vull breument glossar. Per a mi pesa d'una manera extraordinària. Perquè l'alliberació — no solament el principi d'una alliberació definitiva — de la Universitat ha estat possible solament

amb el nou règim, i això crec que té una eloqüència superior a totes les teories, però al mateix temps ha estat possible que s'airegés aquella Casa — i crec que amb aquestes paraules no puc molestar absolutament a ningú d'aquí ni de fora d'aquest Parlament —, els airegés amb els aires dels temps nous, i sobretot aquella cosa tan gloriosa, aquell instrument tan poderós i tan nostre, com és la nostra llengua.

Jo temo que si no podem arribar a aquella Universitat que tots crec que sentim, és a dir, aquella Universitat totalment nostra, com no sigui a l'estructuració i a la reglamentació, i segons els termes de l'article 7.^è de l'Estatut, poques coses més podríem fer, i amb aquestes paraules acabo, perquè crec que tots hem sentit aquell deure tan profund que la qüestió de la cultura i de la llengua hagi estat momentàniament perduda per nosaltres, sense que això pugui dir el més petit, que tots els homes de Catalunya ho defensaren amb aquell amor i amb aquella sinceritat amb què crec es defensarà també en aquest Parlament el dia que vingui el projecte d'autonomia universitària.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Senyors Diputats: Sols dues paraules. Primerament per felicitar el nostre company doctor Serra i Hünter per l'elegància amb què ha sabut defugir de la qüestió que li plantejava, i això ens fa creure que sobre el tema de la qüestió universitària plana també un «tabú» per l'estil del que planava l'altre dia sobre el tema de l'economia municipal i d'altres coses de les quals ja parlarem.

(Ocupa la presidència el Vice-president primer, senyor Casanoves.)

I no seré imprudent, procuraré no esgarrapar cap qüestió i sols sentir un criteri purament personal. El tema ha estat plantejat ací no pas per aquesta Minoria, i nosaltres que hem intervingut en certa manera, portant a la pràctica els acords del segon Congrés Universitari Català, que hem intervingut en les campanyes en pro de l'autonomia universitària, volem, per a salvar la responsabilitat que tinguem en aquestes campanyes, tan sols fer una petita observació. I aquesta observació és la següent: hem estat partidaris de l'autonomia universitària en temps en què l'autonomia universitària era absolutament indispensable per a renovar la Universitat i per a millorar-la quelcom respecte a la nostra posició en aquell moment; però, actualment, després d'haver sentit aquí les paraules del senyor Carreres i Artau, que representen més l'esperit actual de la Universitat, per desgràcia, que no les paraules que avui professava el doctor Serra i Hünter — i l'esperit actual de la Universitat de Barcelona encara està representat per altres homes que no parlen aquí, perquè parlen una llengua diferent de la nostra —, per això creiem que s'ha d'anar amb molta cura en tot el que sigui concedir una autonomia a la Universitat de Barcelona. Això vol dir que aquesta autonomia ha de venir condicionada per un intervencionisme el més eficient possible del nostre poble; i si no es pot aconseguir una reforma realment autonòmica, però controlada per l'esperit català, fóra millor deixar les coses tal com estan i que la Universitat vagi vegetant en la seva forma actual.

Tan sols hem volgut fer aquesta petita observació o advertència per a treure'ns de damunt la petita responsabilitat que poguem tenir en les campanyes que hem portat a cap en pro de l'autonomia universitària. He dit això no volent-me endinsar més en aquesta qüestió.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Carreres i Artau té la paraula.

El Sr. CARRERES I ARTAU: Unicament per a rectificar algunes afirmacions del meu estimat amic i company doctor Serra i Hünter i de pas contestar incidentalment el criteri exposat pel senyor Ruiz i Ponseti en nom de la Minoria socialista.

M'atribuïa el doctor Serra i Hünter l'afirmació de què tot aquell procés, que jo intentava presentar a la consideració de la Cambra, de la cultura catalana renaixent, havia estat obra de la Lliga. Jo no deia tal cosa, senyors; jo deia que la nostra esmena estava escrita, per dir-ho així, en tot aquest procés; aquest procés no era de la Lliga ni de tal o qual altre partit. Jo deia que era fruit del nostre esperit nacional. I perquè no es cregui que jo aquí estic donant una versió diferent del que vaig dir, n'hi haurà prou amb què llegeixi les últimes ratlles del meu discurs. Diuen així: «Diem que la part més essencial d'aquesta dissertació, d'aquest modest allegat, està pastat en la substància viva de l'esperit de Catalunya, que és allà d'on jo m'he volgut inspirar.» També deia el doctor Serra i Hünter que una cosa és la iniciativa privada i l'altra allò que és fruit d'una labor col·lectiva, però el doctor Serra i Hünter, que és psicòleg i filòsof, sap que tota labor col·lectiva comença per una iniciativa individual. No crec que el doctor Serra i Hünter tingui un concepte mític de la producció social. Però és que tampoc deia això; jo deia que aquest moviment, que aquestes directrius — i no volia emprar el terme «llibertat d'ensenyament», i el defugia per certs recels, per certes interpretacions equívokes a què es presta —, deia que aquest nostre moviment cultural renaixentista és un moviment d'autocreació, d'autodeterminació, i feia al·lusió al poder creador del nostre poble. El doctor Serra i Hünter ha volgut posar, com a historiador eminent que és de la filosofia, ha volgut posar uns puntets crítics a la presentació d'aquell històric singular de la coexistència de tres confessions religioses al nostre territori, durant els segles XIII i XIV i més enllà, encara que el període de la lluita es pot fixar principalment en aquests segles; i l'explicació que jo donava per fer veure que la lluita religiosa, quan estava inspirada en un sa esperit de tolerància com aleshores, no l'hem de temer, sinó que és un fet de fortificació individual i col·lectiva. Deia jo que no s'ha d'oblidar que d'aquelles lluites havia nascut el nostre pensament filosòfic; i el doctor Serra i Hünter em contradeïa; i en una interpretació que donava sobre aquest període, deia que d'allò no n'havia resultat més que una doctrina d'autoritat; que els lligams de la religió i la filosofia durant el període medieval es resolien en un fons d'autoritat. I encara que sigui dedicar a aquest punt un minut semi-acadèmic, permeteu-me que no sigui jo qui contesti a això, sinó que sigui el mateix doctor Serra i Hünter, el qual, ara fa anys, en aquestes precises hores, estava dissertant en un moment solemne, ocupant una càtedra oratòria en la festa de sant Tomàs d'Aquino

que avui s'està celebrant; en aquell moment, dic, que el doctor Serra i Hünter estava més aprop de don Carlos que de don Francesc Macià. Veiem la interpretació que el doctor Serra i Hünter donava a aquell fet:

«Bien podemos decir, señores, que los principios en que se apoya la filosofía escolástica son firmes e incontrastables»... (La filosofía escolástica, tots sabem que és el fruit d'aquella germanor entre la filosofia i la religió)... «Pero el lapso de tiempo que media entre el siglo XIII y el XIV es asaz largo para que llegue a nosotros perceptible...»

El Sr. ANDREU: Té més mala intenció del que sembla.

El Sr. CARRERES I ARTAU: ...«en toda su pureza la palabra de aquel hombre en quien se unían hermosamente las perfecciones de la virtud y de la ciencia. Y sin embargo, señores, la filosofía de santo Tomás ejerce su benéfico influjo sobre las inteligencias y priva en el mundo de la verdadera sabiduría.» (*Rialles.*) Us rieu del doctor Serra i Hünter; tot això són paraules d'un discurs del doctor Serra i Hünter llegit en una sessió celebrada a honor de sant Tomàs d'Aquino.

El Sr. ANDREU: No ens riem del text, sinó de la declamació.

El Sr. CARRERES I ARTAU: «Pero dejad que hable el tiempo con su lógica irrecusable y su elocuencia abrumadora. Mientras vuestros sistemas se corrompen por la generación de otros, mientras vuestros axiomas se ven conculcados por los hechos, mientras vuestras ideas se extinguen por el hábito de nuevos descubrimientos, mientras vuestros organismos científicos se empujan de unos a otros como las olas para morir en la playa, la doctrina del Angel de las Escuelas, admirada por sus enemigos, metodizada por sus afiliados, permanece invariable, sin vacilar un momento; porque es la roca que resiste los vientos y tempestades de la crítica, es el adalid que rechaza las turbas sectarias del filosofismo, es la antorcha de la verdad que aniquila las sombras de la pseudo-ciencia, y llenando de suavísima luz las inteligencias, agita los espíritus, conmueve los corazones, subyuga las voluntades y comunica al alma el esplendor mágico de la Belleza suprema». (*Rialles.*)

El Sr. PRESIDENT: Prego al senyor Carreres que es ceneixi a la rectificació.

El Sr. CARRERES I ARTAU: És ell (*adreçant-se al doctor Serra i Hünter*) el que es rectifica!

El Sr. PRESIDENT: Jo prego al senyor Carreres i Artau que no abusi de la tolerància de la presidència.

El Sr. CARRERES I ARTAU: S'han usat paraules tan poc acadèmiques com les de «veritat estantissa». Respecte al que em rectificava el senyor Serra i Hünter sobre la concepció democràtica de la cultura, notin els senyors Diputats que nosaltres no ens atribuïm l'exclusiva en aquest punt. Contestaven a unes reticències d'un gust que cadascú se'l qualificarà, quan s'oposava l'ètica socialista a l'ètica plutocràtica que es suposava vinculada aquesta darrera en aquests bancs. (*Assenyalant els de la Minoria de la Lliga Catalana.*)

Nosaltres vàrem tenir la gentilesa de fer nostra, corresponent a una gentilesa vostra al fer-vos

vostra una part de l'esmena nostra, tot el que fa referència a la concepció democràtica de la cultura, concretada especialment per tot el moviment becarí del qual explicava la gènesi i la part que alguns hi havíem tingut.

Quant al punt de vista de la Universitat autònoma, el doctor Serra i Hünter està equivocat; jo no li demanava el seu criteri, criteri que ha estat repetidament manifestat; jo no feia més que llegir unes conclusions que es vinculaven en una sola: en l'autonomia universitària. Perquè en tots els documents universitaris sobre aquest punt, hi figurava la signatura del doctor Serra i Hünter.

No hi havia necessitat de demanar el seu criteri perquè estava en el fet d'allò que jo llegia, i que venia avalat amb la seva signatura, junt amb la d'altres professors.

I respecte al darrer punt que el doctor Serra i Hünter ens ha parlat, o sigui la nova orientació de la Universitat, la lliberació de la Universitat, com que jo no sóc aquí més que Diputat i no em sento catedràtic, em permetrà el doctor Serra i Hünter que li faci un prec; un prec de Diputat a Diputat, ja que aquí no podem debatre coses universitàries; prego al doctor Serra i Hünter que convoqui claustre, (*Protestes en la Majoria.*) cosa que no s'ha fet des de la dictadura, i tot el que tingui que dir-li aquí, li diré en el claustre. (*Més protestes.*)

Diversos senyors DIPUTATS de la Majoria: Ací només hi ha Diputats.

El Sr. CARRERES I ARTAU: No he de manifestar res més.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el doctor Serra i Hünter.

El Dr. SERRA I HÜNTER: Senyors Diputats: Crec que en parlar abans — està en la consciència de tots — m'he produït d'una manera que no podia determinar la molèstia de ningú i menys que es cregui que l'exposició del nostre pensament sigui una cosa que pugui afectar els ideals del senyor Carreres i Artau, que jo respecto i més tractant-se dels ideals d'un amic, però lamento que en la seva resposta no hagi demostrat el mateix sentit. Si jo en aquest món tingués que fer una biografia meua, ja sé a qui m'hauria de dirigir: al company senyor Carreres i Artau, que conserva una documentació completa de tot el que jo he fet i de coses que segurament, sinó me l'haguessin refrescat m'hauria costat de recordar. Però jo, si no estéssim en un Parlament, si fóssim en una acadèmia, li demostraria que tot això té una interpretació totalment distinta de la que aquí se li ha donat, per a totes les figures del pensament filosòfic tinc la meua veneració, encara que avui no fos el dia de sant Tomàs.

Jo he trobat una mica de mal gust en la seva contestació i una mica d'amargor, però, en canvi, tinc la satisfacció de creure que al meu company se li hauran esgotat els arguments personals, i d'aquí endavant, quan tinguem que discutir, segurament podrem parlar posant-nos en aquella posició que, malgrat haver-se dit moltes vegades pels companys de la seva Minoria, crec que tenen per nosaltres un sentit divers, com és el punt de mira de l'objectivitat. Més encara, en tot aquest procés no hi ha hagut res que pugui oposar-se a la meua manera de produir-me.

Unicament una frase podia molestar-lo, en parlar d'una llibertat estantissa, però no crec que en això pugui haver-hi menyspreu per cap doctrina.

Segueix en peu el que ens separa sempre respecte al que ha dit el senyor Carreres i Artau, i no solament sobre el contingut, sinó sobre l'actitud davant del problema. El que s'ha dit del pensament medieval català que demés participava de la cultura d'aquell temps, és una idea que crec que pot acceptar-se, però que per nosaltres és una cosa passada. Tot i reconeixent que tenia un valor extraordinari i que ha deixat un ròssec del que participem encara, a vosaltres us interessa, però precisament no com actitud crítica, sinó dogmàtica o confessional. El que us interessa és això; que la veritat suprema, absoluta, no és pas la que troba la raó en recerques independents, sinó, pel contrari, la que és realitzada per una autoritat, i que aquella civilització i aquell pensament volgué traduir en un ordre purament humà la mateixa actitud que és perfectament explicable des del punt de vista confessional, però que no ho seria mai des del punt de vista científic. De manera que si jo em posés en un punt de vista confessional, evidentment que em semblaria encertada aquesta posició; no ho pot dir el que es situa en un punt de vista purament humà i que està debatent qüestions i problemes vius de la vida humana, totalment separats en aquest moment i per damunt de tota actitud purament religiosa. Potser alguna de les coses que ha dit el senyor Carreres han estat mal interpretades. Jo no vull cansar més la Cambra, i jo accepto que és possible que les coses que va dir el doctor Carreres i Artau volguessin dir una cosa diferent del que realment jo vaig entendre, però tota la fonamentació de la seva esmena era a base d'això. No va dir que això fos precisament, aquesta cultura, obra de la Lliga, però evidentment deia que «tota aquella cultura» venia articulada en la seva esmena a l'Estatut Interior de Catalunya. En aquest ha de respondre aquell esperit de dreta que nosaltres no podem acceptar de cap manera, i per això és totalment diferent l'articulat del que proposa la Lliga Catalana. No he pogut recollir, evidentment, totes les paraules i noves al·lusions del senyor Carreres i Artau, i no és pas just que jo cansi el Parlament en aquest sentit. Dos mots per a acabar: un pel senyor Ruiz i Ponseti i un mot de la fin pel doctor Carreres. El senyor Ruiz i Ponseti ens ha parlat d'un *tabú*. Això no existeix. No vull dir res més, perquè aquí ja s'ha dit una vegada pel Conseller de Cultura, senyor Gassol, i una altra pel senyor Coromines. El que aquí realment hi ha és això: que el Govern en aquests moments s'està preocupant d'aquest problema, actualment s'està treballant, és una cosa que està en un procés. Per tant, deixem que acabi aquest procés, perquè al cap d'avall la responsabilitat és del Govern. I per altra banda, acabaré dient que en realitat aquest airejament que deia, aquesta obertura dels centres docents, de la qual abans parlàvem, als corrents moderns, no solament crec que és un fet, sinó que jo sento una petita satisfacció d'haver-ne estat també causant que s'hagin oberts no solament a aquesta ideologia i a aquests ideals que tots hem volgut defensar, sinó també a aquests altres que defensa sobretot l'Esquerra, que és el desig de donar a la Universitat un sentit més socialitzant i democràtic. He dit.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: Els nois no van a classe.

El Sr. FRONJOSA: Perquè hi ha el senyor Carreres i Artau de catedràtic, no hi van.

El Sr. CARRERES I ARTAU: El cridarem al darrera d'En Maurín.

El Sr. FRONJOSA: No en sap res d'això, el senyor Carreres i Artau.

El Sr. PRESIDENT: Ordre, senyors Diputats. Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: El motiu de la meua nova i breu intervenció en aquest debat és per a donar compte de la fórmula que proposa la majoria de la Comissió per a incloure dintre de l'article que es discuteix aquella part que sigui acceptable. Però abans d'arribar a la lectura d'aquesta fórmula, em permetreu de fer una al·lusió molt breu a algunes al·lusions que va fer-me el senyor Carreres i Artau l'altre dia i que d'una manera ràpida recolliré. Nosaltres, quan sosteníem el lligam del nostre laïcisme actual amb el passat gibelisme de Catalunya de tradició històrica, no volem dir que les idees i els sentiments nostres actuals corresponguin exactament a fets passats, sinó més aviat que la transformació lògica i natural d'aquells sentiments d'abans ens porten avui al nostre laïcisme. És en aquest sentit que jo esmentava el cas del gibelisme català, el cas d'aquells comtes-reis catalans que eren excomunicats, el cas de la diferència entre la inquisició castellana i la catalana, per a fer veure que aquesta tradició nostra antiga ens portava el nostre laïcisme actual. Pel demés, fóra injust el senyor Carreres si m'atribuís ni com a periodista ni com a polític ni com a historiador cap sentit que se'n diu sectari. En la Història, un dels homes per mi més admirats és un canonge, és Pau Claris, canonge que per a mi val més que certs laico-històrics d'avui. És, doncs, amb un criteri d'amplitud que jo veig la Història Catalana, però crec que hi ha els que són decoratius en la Història i que són aquells que volen suposar certs sentiments de caràcter arrelat religiós anteposat a Catalunya, i veuen aquest sentiment, però no en la forma global que es vol senyalar. Hi ha, per exemple, el cas en la nostra Història de monarquies molt lloades pel seu sentit religiós, de les quals es guarden als arxius documents que demostren que en dies assenyalats d'abstinència ordenaven que servissin carns. (Rialles.)

(Entra el senyor Conseller de Governació.)

Vistos per dins, molts homes no són el que semblen. Hi ha en això, doncs, una part decorativa sobre la tradició religiosa del nostre passat. Em penso que poc més ençà o poc més enllà hi havia el mateix que avui, però en forma que es podia manifestar més clarament a l'exterior.

Tot això és potser, en part, una digressió que no lliga gaire amb el punt concret que es discuteix. Nosaltres acceptem, com deia l'altre dia, de l'esmena del senyor Carreres i altres senyors Diputats, aquella part que es refereix a la garantia, a la salvaguarda de les institucions i fundacions privades de Catalunya que tenen i que han realitzat una missió molt lloable dintre del nostre poble, sobretot en hores en què no tenien altres elements per a la nostra cultura i per a la nostra espiritualitat. Creiem que hem d'ajudar, mantenir i multiplicar aquestes fundacions

i institucions. El senyor Carreres relacionava aquesta necessitat amb la poca tendència que hi ha avui entre els nostres homes que poden fer-ho a establir fundacions de caràcter cultural, i com que aquestes fundacions privades han d'ésser, en gran part, obra dels potentats, em penso que entre els elements de la gran burgesia catalana és on hi manca més aquest sentit social que converteixi la riquesa en instrument de cultura. Per això, a l'hora que nosaltres podem ajudar a la funció d'aquestes institucions, hi ha d'haver per part d'aquells catalans que poden fer-ho un major esperit civil, un major esperit col·lectiu, que els porti a dedicar una part de la seva riquesa a les obres de caràcter cultural.

I en això no és que cregui exactament amb aquell retret que també recollia el senyor Carreres i Artau de l'*«avara pobertat»* dels catalans. En això passa el mateix que en l'altra frase dita històrica, que l'altre dia retreia, i aprofito aquesta ocasió per a rectificar-la des del lloc ressonant d'una tribuna parlamentària; en veritat Dant no va parlar de l'*«avara pobertat dei catalanin»*. El vers diu l'*«avara pobertat di Catalogna»*, que ja no és el mateix i que està barrejat amb un conjunt de versos que demostra que no es veu clar el sentit que tenien; semblava referir-se més aviat a algun personatge català. Però això tampoc és tema d'ara i anirem a concretar la nostra proposta amb el desig cordial de trobar una fórmula que a tots ens lligui en l'obra de defensa de la nostra cultura, i per això proposo en nom de la majoria de la Comissió la fórmula següent: «La Generalitat salvaguardarà l'existència de l'obra de les institucions i fundacions privades de cultura que s'atenguin a les formes legals». Em sembla que aquesta fórmula serà acceptable i que podrem convenir aquest principi com a norma de la nostra Constitució. Res més.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: El senyor Rovira i Virgili ha expressat el pensament de la Comissió respecte de l'esmena d'aquesta Minoria en la part que fa referència a les fundacions de caràcter cultural que es creïen. No sé si he entès bé el pensament de la Comissió a través del senyor Rovira i Virgili. Si no l'he entès, demano que ell o algú dels seus companys el rectifiqui.

El Sr. PRESIDENT: Parlava en nom de la Majoria.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Em sembla que deia el senyor Rovira i Virgili, s'accepta o es garantitzen i es salvaguarden les fundacions de caràcter cultural sempre que s'acomodin a les lleis. És aquest el sentit? Permeti'm que li digui al senyor Rovira i Virgili que em sembla que aquesta redacció no respon a l'objecte que va motivar l'esmena, i no hi respon perquè el dir que salvaguarda aquelles que s'acomodin a les lleis vol dir que les fundacions de caràcter cultural resten sotmeses a les fluctuacions de totes les lleis que es puguin dictar; per consegüent, no hi ha una garantia per aquestes fundacions de caràcter cultural. A judici meu el concepte és aquest. Ens convé en el moment

actual estimular que hi hagi fundacions culturals de caràcter particular, perquè s'estima que aquestes fundacions són essencials per a suplir la deficiència dels mitjans econòmics de la Generalitat, i inclús per a la realització de l'obra d'autonomia universitària. Ara bé; l'única manera d'estimular aquelles persones que poden establir fundacions de caràcter cultural, és assegurar-los que llur voluntat serà respectada, perquè d'altra manera no cal pensar que el que procedeixi lliurement faci una fundació, perquè dir que serà respectada si s'acomoda a la llei equival a no dir res. De manera que, a judici meu, el que convindria és adoptar una altra fórmula que donés una major garantia, com per exemple, es salvaguardaran les fundacions de caràcter particular sempre que no siguin contràries a l'ordre públic o als bons costums.

El Sr. ESPANYA: O a l'economia, etc.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Però que les posés a cobert de les fluctuacions d'una llei qualsevol, perquè d'altra manera equival a no dir res, la garantia no existeix.

El Sr. ESPANYA: La llei sempre és una garantia.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: És molt difícil aquí improvisar una redacció definitiva, per això jo demanaria a la Comissió que esperés a donar una redacció definitiva sobre aquest concepte que pot ésser transcendental per a la sort de les fundacions culturals de caràcter particular que existeixen a Catalunya.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: La Comissió o la majoria de la Comissió ha redactat el paràgraf que he llegit donant a cada mot un sentit precís que hem cregut corresponia al nostre objecte. Tenint en compte que diem: «La Generalitat salvaguardarà l'existència i l'obra de les institucions i fundacions privades de cultura que s'atenguin a les normes legals», per a nosaltres és evident que inclús aquestes fundacions s'han d'atendre, han d'estar dintre de normes legals, que no podem per endavant fer-les passar en fora, i és en aquest sentit que ho diem. Comprèn la intenció que té l'esmena en el sentit de fer impossible que certs canvis que puguin haver-hi afectin l'existència d'aquestes institucions, però així i tot no veiem manera constitucional de posar fora de la llei, com si diguéssim, aquestes entitats. Per tant, hem d'insistir en aquesta fórmula tot donant-li l'ample sentit liberal que està en la nostra consciència.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Jo recordaré només al senyor Rovira i Virgili i Diputats que m'escolten un cas: Hi va haver una fundació, la «Pau Vila», que la dictadura va creure que el que establia respecte l'ensenyament en català no podia acceptar-se. ¿Hem d'admetre la possibilitat que vingui en un moment determinat un poder que estableixi una llei determinada? En aquest cas la fundació cau. Si el que l'ha creat

sap que aquells diners que consagrava a una obra de cultura poden ésser destinats per una norma legal qualsevol a altra finalitat totalment diferent de la que va dictar la seva generositat, en aquest cas esperem que les fundacions no es creïn ni s'estableixin. Per altra banda, la Constitució nosaltres l'establim, i una garantia que en la Constitució es dona és procurar que estigui per sobre les lleis particulars, perquè si no, no val la pena d'establir principis en la Constitució. Precisament quan es parla de garanties individuals que aquí vénen com a principis socials, és per dir-vos que això està fora d'una llei ordinària que representa quelcom que és l'esperit, que és el consens de tots els ciutadans sobre els principis fonamentals de la societat. Admeto que a aquest principis les fundacions que es creïn s'hi acomodin, però si he de dir-vos que si les fundacions han de dependre de totes les normes legals que s'estableixin, qualsevol que siguin, llavors les matem i la finalitat que es persegueix en l'esmena no s'aconsegueix. Per tant, pregaria a la Comissió novament en bé de l'obra que volem realitzar i de la finalitat amb la qual estem d'acord, que anéssim a buscar una redacció més adequada i que donés majors garanties.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Dues paraules per a suportar en part el criteri que acaba d'exposar el senyor Ventosa i Calvell sobre el que fa referència a la forma del debat. Insistim en el que ja vàrem dir l'altre dia: que les modificacions de dictamen no haurien de venir a la Cambra com a criteri de la majoria de la Comissió, sinó com a acord.

El Sr. PRESIDENT: Prego que se cenneixi a la discussió.

El Sr. ESPANYA: Hi ha un acord de la Comissió.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Rovira i Virgili ha parlat en nom de la majoria de la Comissió, i ha sotmès a la deliberació de la Cambra una fórmula per acceptar l'esmena del senyor Carreres i Artau, per tal que de la deliberació en sorgeixi la nova redacció.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Un cop aclarit perfectament aquest assumpte, insistim en el nostre criteri de què les redaccions de les modificacions de dictamen han de sortir de la Comissió i no pas de la majoria de la Comissió, perquè en aquest cas convertiríem la Cambra en Comissió.

El Sr. ESPANYA: Es va encarregar al senyor Rovira la redacció.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Anem a parlar de l'esmena. Quant al fons de la qüestió, discrepem en absolut amb el punt de vista sustentat pel senyor Ventosa i Calvell; per consegüent, acceptem el criteri de la majoria de la Comissió. Creiem que és l'única forma en la qual nosaltres podem transigir perquè es dona una garantia a les fundacions particulars. A mi, si em fos permès donar un exemple potser de sentit contrari als exemples que té en el pensament el senyor Ventosa quan defensa el seu criteri, diria que amb el criteri tan

àmpliament liberal que ell sustenta, es faria possible que la Unió de Repúbliques Soviètiques votés un crèdit important per tal de fundar a Barcelona una Universitat comunista i llavors això entraria com una fundació particular que hauria d'ésser respectada per nosaltres i no tindria més remei que transigir amb aquesta ingerència estrangera...

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Ja he dit salvant l'ordre públic.

El Sr. RUIZ I PONSETI: ...perquè si no opo- sem una barrera perquè aquestes fundacions particulars hagin d'estar adaptades les nostres lleis, aleshores...

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Es en l'ordre general.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Una vegada exposat el nostre criteri que acceptem la redacció de la majoria de la Comissió, no tinc res més a dir.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: La Comissió manté el criteri de fons que representa la fórmula; però això no vol dir que s'hagi de mostrar absolutament intransigent respecte a cada un dels noms i a cada un dels verbs. Per això, quant al redactat, ha pres l'acord que torni a passar a la Comissió l'article.

El Sr. PRESIDENT: Se suspèn, doncs, la discussió sobre l'article 12 per a donar lloc a la redacció definitiva de la fórmula que ha ofert la Majoria.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Potser podria donar-se compte de les altres esmenes.

El Sr. PRESIDENT: Hi ha una addició a l'article 12, que ara es llegirà.

Un Sr. SECRETARI: «L'ensenyament a les escoles de la Generalitat serà català, per la llengua i pel seu esperit.» Signen els senyors Romeva, Carreres i Artau i Secanell.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Tauler, per la Comissió.

El Sr. TAULER: Aquesta vegada és per a manifestar a la Cambra que la Comissió accepta per unanimitat aquesta esmena i passa a formar part del dictamen.

El Sr. ROMEVA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Romeva.

El Sr. ROMEVA: Per expressar el nostre agraïment a la Comissió. Expressament vàrem desglossar aquesta part de l'esmena d'aquesta altra més completa que s'ha estat discutint fins ara, i no ho vàrem fer precisament perquè teníem la seguretat que respecte d'aquest punt no hi havia cap diferència entre tots els aquí presents, i ho manifesto ara, perquè no es pugui creure que del fet d'haver estat incorporada a aquests principis socials del títol II de la Constitució, nosaltres en volgüem treure cap mèrit ni vanaglòria.

El Sr. PRESIDENT: Així resta en suspens la discussió de l'article 12, fins que la Comissió porti la redacció definitiva, després d'aquesta discussió. A l'article 13, no hi han vots particulars, ni esmenes, ni addicions. S'aprova l'article 13?

El Sr. DURAN I VENTOSA: Tinc entès que

el senyor Ventosa i Calvell havia de dir quelcom sobre el mateix.

El Sr. PRESIDENT: Que es llegeixi l'article 13.

Un Sr. SECRETARI dóna lectura a l'article 13. *(Entra al Saló el senyor Ventosa.)*

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Abans de tot volia saber què passa amb els articles 8.^è i 9.^è Em permet la Comissió que formulï una pregunta respecte aquests articles?

El Sr. PRESIDENT: Estan pendants de redacció.

El Sr. ESPANYA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Espanya.

El Sr. ESPANYA: En primer lloc, no són els articles 8.^è i 9.^è, sinó els 9.^è i 10 que varen restar en suspens i el senyor Ventosa recordarà que nosaltres havíem de fer una consulta, i la majoria de la Comissió es va reservar el fer aquesta consulta per anar a la redacció definitiva d'aquests dos articles. Naturalment; hem fet ja la consulta i tornarà a la Comissió per a la redacció definitiva, perquè, com deia el senyor Ruiz i Ponseti, aquesta em sembla que és la tramitació corresponent. La manera de treballar és que quan es faci la redacció definitiva d'un article, passi aquest a la Comissió perquè tingui coneixement d'aquella redacció i després venir aquí en forma reglamentària per a poder-ho discutir.

El Sr. PRESIDENT: Ha estat llegit l'article 13.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: També voldria fer alguna manifestació, encara que m'hagués semblat potser més lògic el que no s'alterés tant l'ordre de la discussió.

El Sr. PRESIDENT: El que s'ha fet és perfectament parlamentari.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Es parlamentari, naturalment; però no resulta molt en favor de la marxa ordenada de la discussió aquestes alteracions d'uns articles.

El Sr. PRESIDENT: Es a conseqüència de les deliberacions de la Cambra.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: I més quan són base d'altres que vénen després. De totes maneres, disposat a donar tota mena de facilitats per l'ordre de la discussió, nosaltres farem unes consideracions respecte de l'article 13.

L'article 13 té diverses parts. Comença per dir: «El treball, en totes les seves formes, és un deure social.» Evidentment, són aquests principis de caràcter general respecte dels quals tampoc tindriem cap oposició a formular. Respecte de les raons que puguin haver induït a establir aquesta afirmació en l'Estatut Interior de Catalunya, sols podria dir que potser en el nostre poble no existeixen amb la mateixa intensitat amb què puguin haver existit en altres països. El treball, àdhuc en èpoques en què en altres països resultava com una cosa infamant o un motiu de menyspreu, era sempre enaltit a Catalunya. Per consegüent, bé està que en un Estatut intern de Catalunya es consagri el respecte i dignitat del treball, i s'estableixi i es senti i s'afirmi que constitueix un deure social.

Tampoc tindriem res a dir respecte del que diu que la Generalitat organitzarà la instrucció professional i social i fomentarà l'estalvi popular. Evidentment, la millor manera de fomentar l'estalvi popular

consisteix en fomentar la prosperitat general, és a dir, obtenir que hi hagi sempre un marge entre els guanys i les necessitats, que permeti estalviar, és a dir, que el foment de l'estalvi, està en tot moment lligat, estretament lligat amb una política encaminada a fomentar la major prosperitat del país i a assegurar l'estabilitat i totes les condicions necessàries per a la confiança i per al crèdit. Res tenim que dir respecte d'aquests preceptes. No em semblen de gran eficàcia en l'Estatut, però, en fi, podríem dir — com deia l'altre dia el senyor Conseller de Justícia i Dret — que tampoc hi fan nosa.

En canvi, hi ha una altra afirmació que jo estimo perillosa. Es diu que la Generalitat propulsarà el cooperativisme. En realitat el propulsar o deixar de propulsar el cooperativisme o la política que s'adopti respecte del cooperativisme, depèn evidentment de moltes circumstàncies i no hi ha necessitat que sigui establert en la Constitució, sinó que pot ésser fet i desenrotllat en lleis especials que no teren necessitat d'un suport professional per a poder-se aprovar pel Parlament, i per a poder produir tota la seva eficàcia. El cooperativisme és una cosa realment molt complexa per a poder ésser resolta d'una vegada, mitjançant una frase en una Constitució, que es presta a molts equívocs i a moltes conseqüències desagradables. Cooperativisme, tots els senyors Diputats saben que existeix i que pot ésser de diverses classes: cooperativisme de producció i cooperativisme de consum. Quant al de producció, no tenim desgraciadament gaires experiències que hagin reïxit. Les que hi ha hagut darrerament en el nostre país han conduït a un fracàs lamentable. Nosaltres veiem altres països que estan molt més avançats que el nostre en la seva evolució industrial, que no han anat pel camí de la cooperació a resoldre les dificultats que alguns assenyalen en el funcionament de les empreses privades sobre una base purament capitalista; és a dir, la mateixa evolució en altres països contraris al règim capitalista, no ha derivat, en un sentit cooperador o cooperativista, sinó que ha derivat en altres sentits d'una ideologia més totalment diferent i oposada al règim capitalista.

Però, a més, és que moltes vegades, a sota la disfressa o capa de cooperativisme, hi ha empreses de classe diferent, que són tan capitalistes i tan basades sobre el guany i sobre el benefici privat, com les que no tenen aquesta denominació. Nosaltres coneixem, per exemple, empreses cooperatives d'electricitat que es diuen cooperatives d'electricitat o d'altra classe i que són en realitat empreses purament privades.

El Sr. ESPANYA: No ho són cooperatives, se'n diuen sense ésser-ho.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Exacte. I el mateix podríem dir quant a cooperatives de consum. Hi ha moltes cooperatives de consum, que no són, en realitat, més que una disfressa per a obtenir un guany. Per altra part, nosaltres estem vivint en un organisme social i econòmic de tipus que s'ha dit capitalista, és a dir, que està basat en el règim de la propietat privada, de la iniciativa individual, de la llibertat, etc., i evidentment, jo us crido l'atenció sobre aquest punt. Vosaltres teniu entre la gent que us segueix, no es tracta aquí de grans potentats, teniu moltes classes modestes, petits botiguers, petits comerciants, petits

industrials, que tenen moltes vegades com enemic l'establiment de cooperatives, unes vegades pures, altres vegades disfressades. Jo us dic que tots aquests petits botiguers, petits comerciants, petits industrials, que en el nostre poble català constitueixen un dels estaments per mitjà dels quals s'ha vingut conservant i perpetuant la solidesa del nostre poble, si vosaltres veniu a seguir una política de cooperativisme que els colloqui en condicions de desigualtat, fareu una obra funesta. Perquè jo en definitiva no tinc res a dir contra el cooperativisme; si ell es desenrotlla pels seus propis mitjans, està bé. S'establirà una cooperativa, lluitarà amb el comer i la indústria que estigui establerta i si està en millors condicions o fa renúncia als beneficis que obtenen aquells industrials o comerciants podria obtenir la victòria i podria prevaler. Ah! Però si nosaltres donem al règim de cooperatives un règim d'exempció d'impostos, o de subvencions, o de participació dels cabals públics a aquelles empreses privades o particulars, aleshores nosaltres anem a inferir un greuge als comerciants i industrials que es veuen sotmesos a una competència deslleial que pot arruinar-los. Jo crec que nosaltres hem d'anar amb una cura extraordinària a no caure en això.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Jo us dic: nosaltres aquí no l'hem de resoldre aquest problema; jo no pretenc que el Parlament vingui a establir un principi en virtut del qual es limiti la política cooperativista. No; això serà objecte d'una llei especial en la qual el problema s'examine i discuteixi en tota la seva amplitud; però si nosaltres establim aquí que la Generalitat propulsa el cooperativisme, jo pregunto: Què vol dir propulsar? Propulsar vol dir que li donarà un règim d'exempció d'impostos, que la colloqui en una situació privilegiada respecte del comerç i de la indústria privada. Significa que comprometrà els cabals públics, establint un règim d'indústria mixta o de cooperativisme mixte, que també ve a establir una base de competència deslleial respecte del comerciant o de l'industrial que lluita amb els seus propis mitjans. En aquest cas a mi em sembla que amb això es realitzaria una obra funesta, no sols per l'economia catalana, sinó també per la mateixa societat catalana, que té en aquesta classe mitjana de comerciants i d'industrials, uns més modestos, altres menys, la reserva de la qual ha tret totes aquelles iniciatives i ha vingut a crear l'estat de prosperitat a Catalunya, i que han desenrotllat el patrimoni i la riquesa del nostre poble. És llàstima que en el moment de néixer el Parlament català no podem venir amb una disposició que, si no té altra eficàcia, tindria l'eficàcia de produir en tota aquesta classe una profunda alarma i establir un principi que després desenrotllat tendenciosament podria venir a ferir, i sense cap avantatge per la collectivitat, els interessos respectables d'aquests que molts d'ells són modestos industrials i modestos comerciants.

És molt interessant, a més, això, i jo us crido l'atenció que no us deixeu portar purament i exclusivament per dir: «Nosaltres anem a suprimir els intermediaris, anem a evitar el concurs, anem a

evitar que obtinguin beneficis gent que, sense prestar cap servei positiu, ve a encarir la producció, el comerç, etc.» Jo us demano a vosaltres que us fixeu en la nostra pròpia modèstia. Som un poder que neix, som un Parlament que comença, amb facultats limitades, però, a més, som el Parlament d'un poble que, malgrat tot el que nosaltres, tot el que hagin fet tots els catalans per obtenir un grau avançat de civilització, no podem dir que haguem arribat al grau d'altres països. I pensem una cosa: si en altres països els d'evolució industrial, econòmica, social més avançada que la nostra — ho hem de reconèixer, perquè el contrari seria xovinisme — no han pogut evitar o suprimir tots aquests intermediaris, és que pretendem nosaltres establir en la nostra Constitució un precepte que, o bé no significa res, o bé significa que la Generalitat usará dels seus mitjans econòmics i cooperatius per anar a fer que se suprimeixin i anar a establir el cooperativisme? Jo dic que en aquest cas nosaltres aniríem a buscar una solució al problema econòmic, que no ha aconseguit cap país, que no s'aconseguiria en el nostre, que lesionaria interessos privats respectables; i que causaria també una ferida al patrimoni i a la riquesa de Catalunya.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Senyors Diputats. Dues paraules per defensar en general l'article 13 de l'articulat tal com ve redactat, i ensems per a suggerir una petita reforma que nosaltres proposem a darrera hora, en forma d'esmena verbal, que si la majoria de la Comissió no hi té inconvenient, podria passar a la Comissió per la redacció o aprovar-la ara si ho creu més oportú. Comença aquest article dient: «El treball en totes les seves formes és un deure social.» Nosaltres en discutir aquest article dintre de la Comissió, no ens fixàrem bé en què, segons el nostre criteri, restava incomplet; de manera que va ésser per una omisió que nosaltres no presentàrem allí l'esmena que ara presentem. Aquest concepte que el treball és un deure social, entra perfectament dintre de la nostra ideologia i l'acceptem de ple. Però a més del deure que té l'individu vers la collectivitat, hi ha un deure que és tan important com aquest, que és el que té la collectivitat vers l'individu. És a dir, l'individu té un deure de treballar, però també té un dret a treballar. I precisament avui estem en uns moments en els quals és molt més difícil exercir aquest dret que no pas exercir el deure del treball. Jo no he d'assenyalar aquí la importància gran que té aquesta suggerència que donem en aquests moments; per això no tenim cap inconvenient en què passi a la Comissió aquest article, per veure com ha d'ésser reglamentat o com s'ha d'incorporar al dictamen aquest concepte que nosaltres creiem essencial que figuri en la nostra Constitució; és a dir, que sigui reconegut el deure de la collectivitat, el deure de la Generalitat, de proporcionar treball a l'individu que estigui en condicions i amb salut per treballar. Aquesta és la petita reforma que parlava que proposaria.

I ara, em permetreu dues paraules per rebutjar els conceptes, que jo considero absolutament anacrònics, propis d'un segle enrera, emesos aquí pel

senyor Ventosa i Calvell en parlar del cooperativisme. Crec que la forma en què ve redactat l'article 13, és la forma més modesta que es podia adoptar dintre de la nostra Constitució, per indicar el deure que té la Generalitat d'impulsar, de suportar aquesta forma — diem-ne relativament nova d'economia social — que és el cooperativisme.

Creiem que és un deure el cooperativisme, tan en l'aspecte de cooperativisme de consum com en la forma de cooperativisme de producció, i en totes formes que sigui, la Generalitat deu protegir-lo; digne d'aquestes formes de protecció, pot ésser la més ínfima, és aquesta forma d'exempció d'impostos encara que això per alguns pugui representar una competència deslleial vers els comerciants privats. Però nosaltres creiem que aquesta forma tan tímida, tan modesta de la collectivització de la riquesa, és el mínim que pot fer la Generalitat per enquistar formes noves dintre de l'economia; és possiblement la forma més suau de passar d'aquesta economia rígida privada a una forma modestíssima de collectivització de la riquesa.

Afirmava el senyor Ventosa que les cooperatives de producció han demostrat el seu fracàs a tot arreu que s'han implantat; i jo em permeto discrepar molt d'aquesta tesi. Només vull senyalar — i tingui's en compte que no puc senyalar en aquests moments dades concretes perquè no tinc a mà estadístiques — l'ocorregut en ordre als casos de les «Guildes» de construcció organitzades a França, que portaren a cap la reconstrucció de les regions devastades durant la guerra en un moment en què els empresaris, els constructors privats volien aprofitar-se desmesuradament de l'ocasió que se'ls hi presentava a l'haver-se de procedir amb aquella rapidesa que l'Estat francès desitjava imprimir a la reconstrucció.

Hi ha moltíssims casos en què les cooperatives de producció quan estan organitzades rectament han triomfat d'una manera brillant, i creiem que la Generalitat té el deure d'ajudar amb totes les seves forces el cooperativisme de producció a la nostra terra per a emancipar, encara que sigui tímidament, els treballadors d'aquest cranc d'empresaris que és el cranc que es va apoderant lentament de la nostra economia.

Respecte el cooperativisme de consum, si bé en la nostra terra, en general, el cooperativisme de consum ha arribat a unes directrius que nosaltres creiem absolutament equivocades, el cert és que es poden modificar aquestes directrius i es pot imitar allò fet en altres països on el cooperativisme de consum ha constituït una millora indubtable en tot el règim de comerç, principalment en el que fa referència a la petita distribució.

Es evident que el fet que la Generalitat presti el seu suport a les cooperatives de producció pot desitjar la ruïna d'aquests comerciants privats, però nosaltres entenem que precisament és de desitjar la ruïna d'aquests comerciants privats, sempre que l'economia d'aquests comerciants privats es fonamenti en l'explotació de la col·lectivitat o de la massa obrera. I si els consumidors poden emancipar-se d'aquesta explotació que nosaltres considerem abusiva, és evident que la Ge-

neralitat, com a representant de la col·lectivitat, té el deure d'emancipar els consumidors i té el deure de procurar que s'arruïnin el més aviat possible (*Rialles*.) aquests comerciants privats que constitueixen una nosa per a la col·lectivitat.

No he de dir més sinó insistir en el primer prec de què es vegi la manera d'interpretar aquests deures que, imitant el senyor Arnau, considero com un deure sagrat per la col·lectivitat el de garantir el dret al treball.

El Sr. FRONJOSA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Virgili, de la Comissió.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Senyors Diputats: La Comissió creu que els termes amb què ve presentat aquest article, en els quals creu veure un perill el senyor Ventosa i Calvell, no tenen per nosaltres aquest abast tan important que s'hi vol donar. Hi ha en el nostre poble, hi ha a Catalunya, una bella tradició de mutualisme i de cooperativisme que constitueix, en molts aspectes, un honor pel nostre poble. Tots sabem que les cooperatives, tant de producció com de consum, en molts llocs han assolit un gran èxit i l'assoleixen encara i són una prova del caràcter constructiu dels nostres obrers, de les nostres classes treballadores. ¿Que hi ha hagut dintre d'aquest moviment cooperatiu els seus fracassos? Evident. És veritat. En el règim cooperatiu hi han hagut fracassos com a tot arreu. Per què? Per ventura no veiem fracassos molt més grans en els règims capitalistes? Si haguéssim d'eliminar el capitalisme pels seus fracassos, hauríem d'eliminar a les anònimes que han tingut molts fracassos i molt intensos. Precisament, la característica del règim capitalista la donen, en l'actualitat, els freqüents «craks». Aquest esperit del fracàs és, doncs, general. Però encara cal dir que aquest article 13 del nostre projecte no li donen unes normes precises, doncs parlem del cooperativisme, però sense establir normes fixes, que hauran d'ésser més endavant descabellades en virtut d'una obra de Govern i d'una obra legislativa quan s'arribi al moment de traduir aquests principis en normes concretes.

En realitat, creiem que el problema del cooperativisme està molt lligat al problema social i és possible que els amics de la Minoria socialista trobin que en aquest punt la Comissió i en general l'Esquerra Republicana pugui, en el seu entendre, dir-se que està inspirada en un esperit de petit burges o més pròpiament, de petita burgesia. Però en aquest punt, en l'aspecte en què nosaltres ho entenem, podem dir que ells tenen la sort que en aquest aspecte no hi hagi aquí una minoria comunista, perquè segurament els elements d'aquesta, els hi dirien a ells, en tractar-se dels afers socials, coses molt més dures de les que ells ens dirien a nosaltres.

Per aquests motius, la Comissió sosté l'article en contra les inclinacions del senyor Ventosa i en contra de la petició que ha fet el senyor Ruiz i Ponseti. I res més.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Fronjosà.

El Sr. FRONJOSA: Senyors Diputats: Jo m'emborro en pensar si en aquesta Cambra en comptes d'haver-hi un partit d'esquerra burgesa en majoria, hi fossin en majoria els senyors de la Lliga Catalana. M'espanta de com sortiria aquest Estatut orgànic de

Catalunya, que ja va sortir tan migradet i tan pobret. (*Rialles.*) Si aquests senyors poguessin imposar les seves idees i els seus sentiments!

Un Sr. DIPUTAT de la Minoria de Lliga Catalana: Posar; no imposar.

El Sr. FRONJOSÀ: Si aquests senyors poguessin imposar les seves idees i els seus sentiments, fóra allò de dir el que va dir el senyor Ventosa i Calvell en un míting o conferència donat a Gràcia, o sigui que els treballadors haurien d'emigrar de Catalunya.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Jo vaig dir això? (*Rialles.*)

El Sr. FRONJOSÀ: I això els fa gràcia?

Un Sr. DIPUTAT de la Minoria de Lliga Catalana: Ens fa gràcia la fantasia.

Un altre Sr. DIPUTAT de la Lliga Catalana: L'hauréu pres per altre.

El Sr. FRONJOSÀ: Com que es presta al joc del *dominó*: Duran i Ventosa, Ventosa i Calvell...

El Sr. DURAN I VENTOSA: Jo no en faig de mítings. (*Rialles.*)

El Sr. FRONJOSÀ: A mi, el que m'estranya és que persones que sembla han d'ésser cultes i han de viure o haurien de viure a to amb la consciència dels temps, ens portin uns pensaments i unes idees tan anacròniques que a tot arreu d'Europa s'han retirat ja de la circulació.

El Sr. TRIES DE BES: Com a Alemanya.

El Sr. FRONJOSÀ: Gràcies a partits de la vostra ideologia. Jo, de totes maneres, vull dir una cosa al meu admirat amic senyor Rovira i Virgili, i és que si prosperés la possibilitat de què davant de l'existència d'una minoria comunista nosaltres poguéssim quedar en una situació diferent...

Un Sr. DIPUTAT: Anacrònica.

El Sr. PRESIDENT: Prego al senyor Fronjosà que guardi la deguda consideració a la Cambra.

El Sr. FRONJOSÀ: Pel que fa referència als companys comunistes, ideològicament estem completament d'acord. On comencen a venir les diferències no és en els principis ideològics, sinó en els procediments que s'han adoptat per portar-los a la realitat; és aquí on nosaltres discrepem.

I bé; parlava el senyor Ventosa i Calvell dels fracassos del cooperativisme, i a mi m'estranya que en aquest moment que estem vivint del fracàs del feudalisme industrial; en aquests moments que l'industrialisme burgès és incapaç d'assimilar el que les ciències aplicades fan possible per la producció de la riquesa; en aquests moments que l'industrialisme burgès ha llançat trenta milions de treballadors al món sense cobrar un salari, que és la renda del treball i les possibilitats de la seva vida; davant d'aquest fracàs tan ostensible, tan reconegut per tots els homes d'un mitjà sentit comú, siguin d'un camp ideològic, siguin d'un altre, m'estranya que pugui parlar-se del fracàs del cooperativisme en aquests moments en què arreu d'Europa, de l'Europa civilitzada, pren un increment com no havia tingut mai.

Però si en algun lloc no es pot parlar del fracàs del cooperativisme és — com deia el nostre estimat amic senyor Rovira i Virgili — a Catalunya. Jo voldria que el senyor Ventosa i Calvell em posés de manifest algun fracàs en l'ordre de les cooperatives de consum. Jo, en canvi, li podria esmentar

almenys quatre o cinc cooperatives de consum que constitueixen un orgull per al proletariat de Catalunya; i en l'ordre de cooperatives de producció cal considerar que a part de les dificultats de constitució i encarrilament hi ha la què deriva de la tècnica, que moltes vegades els treballadors no troben, perquè els tècnics capacitats que podrien fer caminar la indústria s'esveren i no hi aporten la són pas un fracàs, sinó que són unes de les cooperatives on s'ha trobat un tècnic prou entusiasta i prou altruista per a col·laborar a l'obra dels treballadors, en aquelles cooperatives el triomf ha estat total.

Jo podria parlar d'una cooperativa de producció del vidre que hi ha a Mataró i que constitueix un exemple. També podria parlar d'altres cooperatives de l'art d'imprimir, de matèries alimentoses i d'una sèrie de cooperatives de producció que no són pas un fracàs, sinó que són unes de les cooperatives que aporten elements indispensables industrials, tècnics i en altres aspectes. En resum: les cooperatives que han disposat d'una base sèria i racional, no solament no han passat pel fracàs sinó que pel contrari, cada dia donen més la sensació de grans possibilitats.

Evidentment, evidentment que aquelles cooperatives, tant les de consum com les de producció, són un perill pels elements burgesos. Això ja ho sabem, però us diré una cosa: tanquem nosaltres les portes a les possibilitats d'una evolució transformadora, tanquem les portes al proletariat per tal que aconseguixi aquestes possibilitats, mes aleshores no us queixeu si el proletariat adopta possibilitats en un terreny de violència.

Tingueu en compte que la societat capitalista no garanteix a l'obrer el seu mínim de vida, ja que hi ha trenta milions d'obres que he dit abans que no cobren salari, no tenen garantit el seu mitjà de vida i per tant és precís buscar una vàlvula de sortida i de seguretat a les passions i a les violències on poden arribar aquests homes. Per tant, penso que és una mesura beneficiosa de govern el donar les possibilitats d'ordre econòmic per a substituir aquest règim injust que vivim per un altre de més humà i més digne.

A mi m'espanta el veure com és possible que avui hi hagi qui protesti d'aquesta modesta consigna que es fa del cooperativisme a l'Estatut Orgànic de Catalunya, quan en l'article 45 de la Constitució es reconeix la facultat, el dret dels treballadors per a controlar les indústries. Si nosaltres haguéssim arribat a consignar això en l'Estatut, hauria estat qüestió de tancar-nos les orelles davant l'oposició d'aquesta Minoria. (*Assenyalant la Minoria de la Lliga Catalana.*)

Jo crec que davant del fracàs de la societat capitalista, allò més elemental que pot fer tot Govern, és preparar aquells organismes que facilitin el traspàs fatal d'una concepció, que encara que no vull monopolitzar el pervindre en el sentit de dir si es tractarà de comunisme o de socialisme, he de reconèixer que ha d'ésser més humana i més justa que la que vivim; i repeteixo que és una tasca de bon govern donar els elements que la societat capitalista no sap que fer-ne per inservibles.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa, per a rectificar.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Jo he de

començar per cridar l'atenció de tots els senyors Diputats sobre un fet indiscutible i és que no estem discutint aquí una llei de cooperatives, sinó l'Estatut Interior de Catalunya. Jo he dit abans i repeteixo ara que si en l'Estatut Interior de Catalunya no es consigna respecte d'aquest punt absolutament res, ningú tindrà el dubte de què el Parlament és absolutament lliure de votar una llei regulant l'exercici de cooperatives en la forma que estimi més adequada. Ara, en lloc de presentar, de consignar en la Constitució una fórmula tan vaga com aquesta crec que hauria de prescindir-se de tota indicació deixant per a després, per una llei especial, aquella regulació que s'estimés més adequada.

Diu l'article que la Generalitat propulsarà el cooperativisme, i jo pregunto: Què vol dir això? Què és el que cal propulsar? Perquè poden haver-hi coses en les quals hi estiguem conformes i altres en les que no hi estem. Aquesta fórmula, tal com ve, i formulada per una Majoria com la vostra, no significa absolutament res. En el pensament de la Minoria d'Unió Socialista aquesta fórmula té una significació: vol dir que s'ha d'anar a destruir el règim de propietat privada, el règim industrial, el comercial, basats en la iniciativa privada per anar a establir un règim collectivista. El senyor Ruiz i Ponseti ens ho deia d'una manera concreta. Ja ho sabem que si es propulsa el cooperativisme poden arruïnar-se molts comerciants. Millor; quan més aviat s'arruïnin, millor, perquè més aviat anirem a l'establiment d'aquell règim collectivista. Però jo voldria saber si vosaltres dieu el mateix...

El Sr. ESPANYA: Formulem un principi.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Sí, sí; però aquest principi porta aquesta conseqüència. És que vosaltres esteu d'acord en què convé arruïnar els comerciants individualment, per anar a establir un règim collectivista? Si esteu d'acord, deixeu-hi la frase.

El Sr. ESPANYA: Ja vindran les lleis corresponents.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Si no hi esteu d'acord, més valia que no hi poséssiu la frase. (El senyor Espanya pronuncia unes paraules que no es perceben.) Permetim el senyor Espanya, perquè deixeu una vaguetat que constitueix una amenaça. Jo no vull discutir el cooperativisme ara; se n'ha parlat — i ho dei al senyor Rovira i Virgili —, es parla de fracàs del cooperativisme, i en canvi no es parla dels fracassos de les societats anònimes ni del règim collectivista. I què té que veure, senyor Rovira i Virgili? Si a mi el que el cooperativisme triomfi o fracassi, jo no m'en queixo; si està molt bé; si es constitueix una societat cooperativa i triomfa em semblarà perfectament; jo no hi tindrè perquè oposar el menor obstacle. El que no em sembla bé és que la Generalitat, per mitjans artificials, propulsi un cooperativisme artificial que vindrà a constituir una ruïna pels industrials i els comerciants. Aquest és el concepte. Per consegüent, que hi hagin empreses privades de tipus capitalistes que hagin fracassat, perfectament; però que vosaltres vingueu aquí a donar vida artificial a unes cooperatives artificials, la qual cosa no es pot fer més que amb una significació ideològica socialista, és el que em sembla malament.

Per consegüent, jo us demanaria a vosaltres que treguéssiu aquesta frase: o bé no significa res, o significa que vosaltres accepteu el paper que us atribueix la Unió Socialista de Catalunya, d'una mena de liquidadors específics en el règim capitalista i de propietat privada, per anar sense violències ni sotracos al règim collectivista que ells defensen. Si vosaltres accepteu el paper, poseu-hi la frase...

Diversos senyors DIPUTATS de la Majoria: No, no.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Però si no accepteu aquest paper i estimeu que heu de defensar la riquesa particular privada, la propietat privada i la iniciativa privada, traieu aquesta frase que no significa res; i si creieu el dia de demà que s'han de propulsar i fomentar les cooperatives, presenteu una llei, que ningú us impedirà i aleshores examinarem quines són les condicions que s'hagin de seguir per a propulsar o per a fomentar unes cooperatives sense danys i sense perjudicis per als comerciants i per als industrials privats. Que aquí parlem molt, de memòria; perquè estem parlant de si ha fracassat o no ha fracassat el règim cooperativista; de si existeixen o no tals institucions. A mi, molt més que totes les consideracions, m'hauria servit per a convèncer-me que haguéssiu comentat casos concrets de cooperatives de producció que haguessin realment triomfat.

Un Sr. DIPUTAT: Al Moll n'hi ha una.

El Sr. COMPANYS (Josep): Ja li explicaré ara. Demano la paraula. A la Seu d'Urgell.

El Sr. FÀBREGA: De consum n'hi ha una a Palamós: L'Equitativa.

El Sr. PRESIDENT: Senyors Diputats... que estem discutint...

Un Sr. DIPUTAT: A Barcelona hi ha La Flor de Maig.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Jo no dubto que hi haurà cooperatives que no hagin estat un fracàs. És més...

El Sr. FÀBREGA: I que fan una obra social, la Cooperativa de Palamós podria servir d'exemple a totes les cooperatives d'Espanya.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Sí, jo tinc tots els respectes per L'Equitativa, de Palamós, jo no la discuteixo; inclús jo li diré al senyor Fàbrega i a tots els senyors Diputats que és evident que, no ja la de Palamós, ni la de Seu d'Urgell i Barcelona i moltes bandes, les cooperatives de consum poden prestar uns grans serveis...

Un Sr. DIPUTAT: I de producció.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: ...Les cooperatives de consum que presten uns grans serveis, que han triomfat i que han triomfat sense necessitat que una legislació especial i una obra partidista vingués a donar-les artificialment una vida que elles mateixes han adquirit. Jo d'això no m'en queixo; la trobo lloable, l'aplaudeixo i n'estic content, de manera que respecte d'aquest punt no tinc res a discutir. Quant a les cooperatives de producció, els casos en què hagin pogut triomfar, tots reconeixem que són molt més limitats, que es redueixen generalment a petits tallers i a petites indústries.

El Sr. FRONJOSA: De cent vint homes.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Potser sí que hi ha algun cas concret; però adverteixin els

senyors Diputats que jo tampoc hi tinc res a dir si realment les institucions de cooperatives de producció procuren tenir-hi al davant o tècnics o administradors o gentes que siguin capaços de regir-les i administrar-les i fer-les triomfar: em sembla perfectíssimament. Jo el que vull discutir, senyors Diputats — i amb això torno al meu punt inicial —, és que hi hagi d'haver en l'articulat de la Constitució una frase que constitueix un equivoc.

Diversos Srs. DIPUTATS: No, no.

El Sr. ESPANYA: No, no.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Sí, però una tendència que no té sentit o porta com a darrera conseqüència allò de la Unió Socialista de Catalunya.

Un Sr. DIPUTAT: Això és una interpretació que li dona V. S.

Un altre Sr. DIPUTAT: Ells, bé, però nosaltres, no.

Un altre Sr. DIPUTAT: Cadascú té la seva intenció.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Jo us dic, per consegüent, que si no voleu carregar vosaltres (*S'adreça als socialistes.*) amb una cosa que evidentment en això coincidim — no m'agrada pas molt que coincidim, perquè els senyors de la Unió Socialista no els agrada — ... (*Rialles.*)

El Sr. FRONJOSA: Ens reventa.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: I a mi tampoc, poden estar-ne ben segurs que no tinc cap interès en coincidir amb vosaltres...

El Sr. RUIZ I PONSETI: És una cosa que agraïm molt sincerament.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Ens ho agraïm mútuament. De manera que fora d'això, jo coincideixo amb ells en afirmar que o això no té cap sentit o és simplement una frase confusionista i vaga que causarà una pertorbació en l'economia...

El Sr. ESPANYA: Ca!

El Sr. VENTOSA I CALVELL: ...en els industrials i comerciants de Catalunya...

El Sr. FABREGA: Tots han crescut en el meu poble, malgrat les cooperatives...

El Sr. VENTOSA I CALVELL: O bé ens portaria com a darrera conseqüència que això és una tendència per a preparar la collectivització de la propietat mitjançant la ruïna dels comerciants i dels industrials. Aquest és el sentit; si vosaltres no ho estimeu així podreu deixar-ho.

Un Sr. DIPUTAT: I la llei de Sindicats Agrícoles?

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Serra i Moret, de la Comissió.

El Sr. SERRA I MORET: Senyors Diputats: Sense que defugi en el més mínim les darreres conseqüències, que ja els meus companys han anunciat, d'aquest apartat de l'article que s'està discutint, jo vull tranquil·litzar al senyor Ventosa i Calvell respecte a l'amplitud que ell dona a aquesta afirmació que ell veu en aquest article. Perquè l'Esquerra Republicana de Catalunya pot dir que propulsarà el cooperativisme sense adscriure's totalment els seus principis, per moltíssimes raons que coneix molt bé el senyor Ventosa i Calvell, que ha estat governant i, encara que de tendències oposades a les nostres, sap molt bé les finalitats

socials que persegueixen els diversos organismes que concorren en la formació de l'Estat i coneix molt bé l'eficiència de cada un d'ells dintre de l'organització general d'aquest Estat, i sap molt bé el senyor Ventosa i Calvell el gran efecte, no solament en el sentit propulsor de les nostres idees, sinó en el sentit propulsor de l'economia general de cada poble que han tingut a tot arreu del món les organitzacions cooperativistes que s'han establert a tot l'Occident d'Europa i en gran part d'Amèrica. No solament han triomfat, com ell posava en dubte, sinó que han triomfat plenament en molts països i en molts països han representat la resurrecció de l'economia nacional. Coneix probablement el senyor Ventosa i Calvell l'exemple de Dinamarca, país que ara com ara està regit per un Govern socialista, però que encara no ha adoptat els principis socials.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: És l'única manera que poden actuar els Governs socialistes.

El Sr. SERRA I MORET: Els socialistes actuen d'aquesta manera perquè saben, senyor Ventosa i Calvell, que no s'improvisa cap règim i que ni el règim capitalista ha nascut espontàniament ni ha de néixer espontàniament en lloc el règim socialista, sinó que representa una evolució total i general de la societat en el seu sentit orgànic i sobretot en la profunditat del seu pensament. Dinamarca, com sap el senyor Ventosa i Calvell, és un país que deu la seva resurrecció econòmica al cooperativisme; el mateix passa a Noruega, en una gran escala; passa també a Anglaterra, en una gran escala. No fa gaires dies que jo estava en les cooperatives de producció d'Anglaterra, a les cooperatives al major, que l'any passat han venut per la quantitat de 4.000 milions de pessetes dels seus productes propis, del que han fabricat les seves fàbriques, que han transportat els seus vaixells, que han produït els seus camps d'experimentació i exportació agrícola. Això és un triomf, senyor Ventosa i Calvell, que si no fos del socialisme seria del fons humà que nosaltres hem de tenir encara que no siguem socialistes. És precis que nosaltres volgüem l'aixecament de les classes humils, que se'n diu aquí, de les classes desvalgudes econòmicament, i és precis que ho volgüem vosaltres i és precis que accepteu qualsevol solució que es presenti per tal que aquestes classes s'elevin de categoria i de nivell. Res més eficaç que la cooperació i el mutualisme; res més pedagògic, res més educador, res més eficient per a portar a aquestes classes a un nivell superior; que no sereu vosaltres que davallareu a ells, sinó que seran ells que s'acostaran a vosaltres. I crec que aquesta solució pot constar, si no d'una manera categòrica i taxativa, en la Constitució, pot constar-hi sense que l'Esquerra Republicana de Catalunya n'hagi de tenir cap escrúpol i sense que n'hagi d'acceptar les conseqüències finals que nosaltres donem a aquest principi en la seva expressió i en el seu contingut. Crec que ells poden dir amb tota sinceritat, amb tota efusió, que desitgen protegir el règim cooperativista pel seu sentit profundament educatiu, per la gran eficàcia que té en la Constitució de tots els Estats moderns, perquè eleva les masses proletàries de nivell i, sobretot, perquè l'Estat pot esperar moltíssim d'aquestes organitzacions que són el primer pas per a l'evolució que nosaltres aspirem i que són al mateix temps la millor preparació mental i pedagògica de tots aquests treba-

lladors privats, més que res, del menjar espiritual i intel·lectual, que és el que més ells anhel·len i que més necessiten i el que tots plegats, nosaltres i vosaltres, hem d'intentar donar-los. (*Molt bé!, en els bancs de la Majoria i de la Minoria de la Unió Socialista.*)

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Demano per oparlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Senyors Diputats: Crec que tots els que intervenim en debats d'aquesta mena hem d'evitar el perill de caure podríem dir en discussions teòriques que no serien pròpies de les sales d'un Parlament. Concretant, doncs, el punt que es tracta, he de començar per afirmar davant els estimats amics de la Minoria socialista que l'Esquerra Republicana de Catalunya és un partit de radicalisme social, és un partit que creu injustes les actuals institucions de la propietat i aspira a reformar-les. En aquest punt, creiem que ha mort ja en la consciència dels homes aquell règim social, i quan un règim mort en les consciències mort aviat en les realitats. En el que potser no coincidim és en el camí, en la fórmula social d'aquest règim nou que ha de venir. Podríem dir que nosaltres creiem en la força de l'evolució humana, que creiem que la vida social i individual té força pròpia que moltes vegades opera i contradiu les fórmules teòriques. No estem segurs com serà demà el règim social que vingui en substitució del règim actual, i per això no ens volem cloure en fórmules apriorístiques, no admetem principis dogmàtics en l'ordre social. En el nostre pensament i en el nostre cor hi ha una plena simpatia per aquesta obra de l'emancipació de les classes obreres que en el conjunt del món pugen a l'assalt d'un règim millor. Perquè nosaltres en aquest article hi posem les aspiracions ideològiques d'aquest nou règim que és l'aspiració de tots, que no volem concretar massa en fórmules teòriques i científiques perquè sabem que la vida és molt més fecunda que no pas les fórmules. Però no ens podeu acusar d'ésser tímids ni moderats; qualsevol solució factible i bona que millori el règim social té la nostra adhesió i té la nostra propulsió; és per això que volem propulsar el cooperativisme i el mutualisme, que tenen de més a més un arrel profunda en la nostra terra de Catalunya. Cal veure com en molts aspectes, més que en cap en l'agrícola, l'obra cooperativista té ja a la terra nostra una gran força i una gran florida. Hi ha molts sindicats agrícoles que són element indestructible de la nostra vida rural, de la nostra producció agrícola. Tot això cal propulsar-ho i davant d'això em sembla un detall molt petit el que podríem dir d'evitar de posar-nos malament amb els petits comerciants i amb els petits industrials. Em sembla que hi ha en l'actual període social una tendència a l'equilibri entre els factors individuals de la producció i els factors socials. Estem en temps de transició; anem a una altra societat que no veiem prou bé com serà, i aquesta obra cooperativista i mutualista pot ajudar a fer el canvi sense catastròfiques sotragades. Què més voldríem tots que quan vinguin hores decisives en el règim social, en què es comenci a instaurar i organitzar una nova societat, es trobin

organitzades aquestes forces que facin possible la transició! Així es fa obra constructiva, així s'educa a l'obrer. Arreu on hi ha una cooperativa, una mutualitat, neix al seu entorn un conjunt d'homes que hi dediquen la seva vida i posen les seves il·lusions que l'estimen i la propulsen. Davant d'això estímem que els perills que aquí s'aboquen tenen ben poc fonament; sempre n'hi ha en l'aspecte econòmic, ho deia i ho he de repetir: un conjunt de grosses empreses de vegades cauen i queden traduïdes, i és això una llei que més afecta al gros capitalisme que no pas al cooperativisme. Jo crec que l'enemic veritable del petit comerciant, del petit industrial, no és pas aquest cooperativisme, no; és més aviat la gran empresa, la gran anònima que monopolitza i aturdeix moltes d'aquestes activitats.

Per altra banda, no volem, amics socialistes, malparlar massa del que en diu vosaltres de vegades la petita burgesia. Avui és un fet ben clar i ben conegut que aquesta petita burgesia, que en diem també classe mitjana i que a Catalunya té una força vinculada al propi esperit i a la pròpia història, és un dipòsit de virtuts socials; que moltes de les virtuts de la classe obrera també les té aquesta menestralia, ja que en aquest aspecte són gent que treballa, que produeix, digne d'encoratjament i de lloança. Si demà una fórmula més perfecta social fes desaparèixer aquesta menestralia, aquesta classe mitjana, nosaltres no ho ploràriem, no ho plorarien ells mateixos, no la ploràriem. Però mentre això no vingui, compleix una missió social i nosaltres no la volem destruir.

Se'ns vol fer veure que hi ha d'haver una contradicció indispensable entre la propulsió de les cooperatives i l'existència d'aquesta classe mitjana dedicada al comerç i a la indústria, i això no és prou cert. Hi ha un conjunt de forces socials que en compte de topar arriben a una resultant. Sense això la vida social fóra impossible. En l'hora actual, en aquest moment, existeixen formes capitalistes en via de transformació i formes ja de caràcter socialitzant. És aquesta la característica de l'hora actual; és aquesta la que volem mantenir. No podem fer avui un règim plenament socialista, plenament comunal. Tampoc volem mantenir els dogmes vells de la societat capitalista; són dogmes, com deia, morts a l'ànima humana i morts a la consciència, i quan més aviat els poguem enterrar, millor caminarem cap al progrés social.

En aquest aspecte, la nostra Comissió i el partit al qual pertanyem manté els seus principis de millorament social, de transformació del règim d'avui, perquè el creu injust i el creu fins antieconòmic. El problema està en trobar les formes noves; és precis procurar el trànsit, i això ho podem fer amb honor per a nosaltres i sens perjudici de ningú, amb la propulsió de les cooperatives i de les mutualitats. No podem fer res més que això, que no és ni molt poc ni massa, i em sembla que així anirem compaginant el nostre caràcter restrictiu de partit de Govern i el nostre caràcter idealista de partit que aspira a fer una Catalunya nova, un nou poble català, amb més llibertat i amb més igualtat que no la d'ara. (*Molt bé!, en la Majoria.*)

El Sr. PRESIDENT: Així, s'aprova l'article 13, tal com ve redactat?

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Amb els nostres vots en contra.

El Sr. FRONJOSA: I la nostra esmena?

El Sr. PRESIDENT: No ha estat presa en consideració l'esmena i ha estat rebutjada per la Comissió. A més, l'esmena no ha estat presentada per escrit i, naturalment, no se n'ha de donar lectura.

El Sr. FRONJOSA: És cert que no sabíem que es discutiria l'article 13.

El Sr. PRESIDENT: Resta aprovat l'article 13 amb els vots en contra de la Lliga Catalana. Passem ara a l'article 14. Hi ha una esmena.

Un Sr. SECRETARI: «Article 14. El paràgraf primer quedarà redactat "Els treballadors i funcionaris tindran facultat per a disposar del temps necessari per a complir els càrrecs d'elecció, així com els deures polítics i religiosos, sense minva, per part dels funcionaris, de llurs retribucions, excepció del cas en què el càrrec d'elecció en tinguin assignada de superior a la que li correspongui com a funcionari." Amb tot, el Parlament acordarà. Rovira i Roure, Sol, Secanell i Carreres.»

El Sr. ROVIRA i ROURE: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula, com a primer signant de l'esmena, el senyor Rovira i Roure.

El Sr. ROVIRA i ROURE: Senyors Diputats: Breus paraules per a defensar l'esmena en qüestió. Segons el senyor Rovira i Virgili, l'esmena deia que tenia un punt diferencial únicament, quan en realitat de veritat els punts diferencials entre l'esmena i el dictamen de la Comissió i acceptant el projecte del Govern, són tres: Per un costat, en quan se senyala a l'article 14 que els treballadors i funcionaris no deuen disposar de temps necessari per a complir els seus deures polítics, sinó també per a complir els seus deures religiosos. En segon terme, en quan en el projecte d'Estatut intern de Catalunya es ve a establir que tots els treballadors i funcionaris no tindran minva en llurs retribucions, en quan desempenyin càrrecs de caràcter popular, i, en canvi, en l'esmena s'estima que això pot ésser respecte dels funcionaris, però que respecte dels treballadors, quan menys no es pot imposar aquest deure al patró. I en tercer lloc, una petita variant que aquesta és la de menys importància, i que, tal vegada, ni necessitaria defensar-se, perquè podria ésser retirada amb facilitat, i és la de no crear una situació d'inferioritat respecte d'aquells funcionaris que obtinguin una retribució superior a la retribució que obtindrien pel càrrec d'elecció popular que, en el seu dia, poguessin obtenir.

En aquests tres aspectes, és indubtable que el primer és una qüestió que la Majoria, que ha vingut a sostenir en tot moment els principis de llibertat de consciència, jo no comprenc com pot arribar a rebutjar precisament la part aquesta de la meva esmena, ja que en definitiva i en realitat no representa sinó el reconeixement explícit d'aquest principi de llibertat de

consciència. Com sigui que l'article 47 de la Constitució estableix que la llibertat de consciència i el dret de professar i practicar lliurement qualsevol religió queden garantitzats en el territori espanyol, salvat el respecte degut a les exigències de la moral pública, jo creia confiadament que no hauria hagut de defensar aquesta part de l'esmena, ja que era de suposar que per l'esperit liberal sempre manifestat pels senyors de l'Esquerra, s'hauria acceptat la part aquesta de l'esmena. És indubtable, senyors, que tot aquell que té uns sentiments religiosos, quan sent més goig de tenir-los és en el moment en què pot practicar els deures que la seva religió li exigeix. És indubtable, senyors, que el respecte major a tota religió ha d'ésser mitjançant la tolerància de l'exercici d'aquests deures religiosos que els ciutadans puguin sentir en el si de la seva ànima. Nosaltres, en defensar aquesta esmena, no venim a sostenir el respecte en un sentit confessional o en altre; nosaltres sostenim que és indubtable que aquests sentiments religiosos deuen ésser respectats per a totes les religions; i d'aquesta forma, de la mateixa manera que un catòlic en un moment determinat pot trobar-se en la necessitat de complir els seus deures religiosos i pot impedir-ho la seva situació davant del patró o davant de l'Estat, o de la Generalitat, també pot trobar-se un budhista o un protestant, o pot trobar-se qualsevol altre individu de qualsevol religió. El principi, a més, en realitat, ha vingut ja a ésser reconegut, si bé en part només, per les Constitucions de la post-guerra, i és indubtable també que en certa forma hi ha precedents dintre de la legislació espanyola, com és la llei del descans dominical. En relació amb les Constitucions de la post-guerra, tenim per exemple la Constitució de Weimar, que en el seu article 140, en relació a la força militar, assegura el temps lliure necessari pel compliment dels seus deures religiosos. I és d'observar que en relació a la Constitució de Weimar, tots sabem que fou votada precisament per una majoria de socialistes demòcrates que tenien el grup més important dins la Cambra, i que de les restants fraccions, alguna arribava a una meitat del nombre de Diputats que tenien els socialdemòcrates, però les altres no arribaven ni a la meitat tan sols. La Constitució de Lituània, en el seu article 88, estableix també un principi semblant, i no solament es limita ja als militars, sinó a totes les persones que estiguin en hospitals, presons i altres establiments públics. La Constitució de Danzig, en el seu article 99, ve també a reconèixer un principi de naturalesa anàloga al de les anteriors Constitucions. I ja que per part de l'Esquerra Republicana de Catalunya s'ha volgut en tot moment significar el seu aspecte liberal, i per altra part s'ha volgut també significar que es desitja portar grans avenços a la nostra Constitució interna de Catalunya, és per això que jo estimava que hauria estat procedent l'acceptació del principi assenyalat en la meva esmena, segons la qual tots els treballadors i els funcionaris poguessin, sense minva de les llurs atribucions, acudir als llurs deures religiosos quals llurs sentiments els obliguin a complir-los.

La segona part de l'esmena es refereix a la distinció que ha d'haver-hi entre els treballadors i els funcionaris quant a la minva de les retribucions. El senyor Rovira i Virgili quan parlava precisament del cooperativisme, significava com el petit propietari, el petit industrial, ha d'ésser objecte sempre de

molta millor protecció que no pas el gran industrial, la gran indústria, les societats anònimes, els grans truts, i això ens porta com a conseqüència que hem de meditar, quant a la segona part de l'esmena que jo he presentat. I dic això perquè és indubtable que el que es consigna en el projecte de l'Estatut intern de Catalunya, que no hi pot haver minva de les retribucions del treballador, no és pas a les grans indústries a què això pot afectar, perquè si hagués d'afectar a les grans indústries, jo acceptaria el principi assenyalat en el projecte d'Estatut intern de Catalunya, ja que en definitiva els perjudicis que podrien venir a resultar per aquesta, no podrien ésser en proporció de gran quantia. Però és que el sol fet que es digui en termes generals a tota classe de treballador, porta com a conseqüència que el petit industrial que per exemple tingui únicament i exclusiva un o dos treballadors, es pot trobar en un moment donat, en un poble qualsevol, en què hi hagi un petit pastisser que tingui un o dos treballadors, que aquest un o dos treballadors fossin escollits per a un càrrec que precisés un desplaçament fora d'aquell poble per una temporada llarga, i si ens trobéssim que aquell petit industrial hagués de seguir retribuïnt a aquells un o dos treballadors, arribaria que el petit industrial no ho podria tolerar, i és indubtable que això significaria, sota tots els conceptes, la ruïna de la petita indústria. És a dir; que aquest precepte serà molt bo quan es tracti d'unes grans societats que tinguin els seus empleats, els seus treballadors i els seus funcionaris, que siguin escollits per determinada corporació, però aquest precepte, donada la desigualtat que es fa dintre de la Constitució, representa en tot moment una amenaça constant pels petits industrials i pels petits propietaris. Tal vegada podria ésser una solució la donada en l'article 160 de la Constitució de Weimar, quant senyala que aquests drets als treballadors se'ls reconeixeran en tant i quant no causin un perjudici irreparable a l'empresa.

Per a acabar, quant, al tercer terme, si es senyala, com es senyala en el projecte, que l'elecció no portarà minva de les seves retribucions respecte del càrrec que tingui assignat, és indubtable que en senyalar aquesta desigualtat, el funcionari o el treballador que obtingui una remuneració, com funcionari o com treballador, major de la que obtingués pel càrrec que sigui escollit, aquest senyor estarà en una situació completa d'inferioritat, que respecte d'aquell treballador o funcionari que la seva retribució sigui menor que la que obtingui pel càrrec pel qual se l'hagi escollit, i precisament per a desfer aquesta desigualtat que podria haver-hi, motivat per això, és el perquè del tercer aspecte de l'esmena aquesta.

El Sr. PRESIDENT: Per la Comissió, té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Senyors Diputats: Em plau que el senyor Rovira i Roure hagi puntualitzat els punts que es marquen en la seva esmena en relació amb l'article del nostre projecte d'Estatut interior. En realitat hi ha una qüestió de principi en el primer punt, que és el de donar aquest temps per complir els càrrecs d'elecció i els deures polítics i religiosos. No és pas per cap aspecte, podríem dir, agressiu, que nosaltres creiem que no hem de posar en aquest ar-

ticle el concepte de «deures religiosos», no pas perquè creiem que no els hagin de complir aquells que els sentin, sinó perquè en realitat la mateixa combinació d'horaris ja permet, em sembla, en general, complir aquests deures, i quan hi hagi algun cas precís en què pugui haver-hi incompatibilitat, no crec que d'aquest en faci ningú matèria de conflicte o de molèstia per ningú. En canvi si nosaltres posem un article en la nostra Constitució, en què reconeguem aquests deures religiosos, com obligatoris d'ésser reconeguts per part nostra, donaríem lloc no pas a l'ús d'aquest dret, sinó a l'abús del mateix. En realitat no som nosaltres sols els interessats en fer compatible l'horari de treball i el dels deures religiosos. Hi ha evidentment un interès més gran pel costat de l'església, i és indubtable que ja procuraran en aquest aspecte que ningú quedi perjudicat. No podem, doncs, admetre el principi de reconeixement de deures religiosos en aquest sentit, però creiem que en la pràctica el conflicte no existeix, i que si algun se'n presentés, fóra resolt d'una manera ben cordial i ben liberal.

Quant al segon aspecte, el de distingir entre obrers i funcionaris, en aquest punt també he de fer remarcar al senyor Rovira i Roure que no ve més que a establir un principi; el de què aquell obrer que no té, per tant, per ésser obrer, mitjans de fortuna, que hagi d'exercir un càrrec popular o acomplir un deure polític, no quedi perjudicat en el seu aspecte econòmic, que podria quedar perjudicat, no ja ell, sinó també un petit comerciant o un petit industrial. Això podria resultar cert en algun cas; però també la realitat podria resoldre, i resolt de fet, aquests conflictes. Però, així i tot, em permeto remarcar que a l'establir aquest principi no donem encara una reglamentació precisa, concreta d'aquest punt. És possible que l'exercici d'aquest dret aquí reconegut comporti la reglamentació i aleshores podria buscar-se la manera de què si no volem perjudicar a l'obrer que exerceixi un càrrec públic, tampoc ho sigui un petit industrial, de manera que en aquest últim aspecte tampoc crec que ha d'haver-hi inconvenients.

I quant al tercer punt, em sembla que més bé és un problema d'expressió. En realitat l'article vol dir que quan un càrrec públic tingui una remuneració assignada, essent suficient per cobrir la retribució que té l'obrer o funcionari, ja no cal aleshores tenir-ho en compte dintre de l'oficina, ni dintre de la fàbrica o del taller. En canvi, quan ell pugui sortir-ne perjudicat, que aquest perjudici no se li faci, i que hi hagi sempre la garantia que en exercir un càrrec públic, en complir un càrrec polític, no sigui per aquest obrer ni per aquest funcionari un motiu de perjudici. El primer punt, doncs, és qüestió de principi, que justament i lògica no podem acceptar, i els altres dos tindran en la pràctica, i si convé en la reglamentació, la seva solució adequada. És això el que la Comissió manifesta davant l'esmena que acaba de discutir-se.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Roure, per a rectificar.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Breus paraules per a rectificar, perquè en realitat, em trobo perplex. Resulta que el senyor Rovira i Virgili ma-

nifesta que respecte dels tres punts que consten en la meua esmena, els tres són justos i són lògics, però cap dels tres pot ésser acceptat. En el primer punt diu que és el principi fonamental de llibertat que nosaltres acceptem, però malgrat això nosaltres no podem admetre que es fixin dintre de l'Estatut intern de Catalunya, perquè es diu que pràcticament això ja s'aconseguirà; i el senyor Rovira i Virgili si realment creu que en la pràctica això s'ha de realitzar, ¿quin inconvenient hi ha en què precisament aquí s'imposi com una obligació fonamental i com un principi liberal dintre de l'Estatut intern de Catalunya?

Diversos Srs. DIPUTATS de la Lliga Catalana: Molt bé, molt bé.

El Sr. ROVIRA I ROURE: En el segon aspecte, diu el senyor Rovira i Virgili que reconeix que això pot portar un perjudici als petits industrials; però com l'altre pot portar un perjudici als treballadors, és indubtable que es consigni això que beneficia els treballadors dintre de l'Estatut intern de Catalunya i es deixa tot allò que pugui perjudicar els petits industrials per una regulació en una llei especial; i jo voldria que a uns i altres, a petits industrials i a treballadors se'ls tractés amb la mateixa consideració i es salvessin els perjudicis o la possibilitat de poder ésser perjudicats els petits industrials en l'Estatut intern o bé que allò que afecta a treballadors o petits industrials es deixés per una llei especial; però el que no és lògic i no és admissible és que uns i altres rebin o se'ls faci objecte de diferent tracte dintre de la llei fonamental.

Quant al tercer extrem ja ha dit senzillament el senyor Rovira que no acceptava l'esmena perquè entenia que en si ja en el seu esperit s'admetia el parlar de la qüestió, i, en conseqüència, nosaltres estimem que aquesta redacció es pot admetre.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Contestaré molt breument al senyor Rovira i Roure. Creiem que en veritat comprendran ell i els companys de la seva Minoria les raons fonamentals per les quals nosaltres no acceptem que consti en la Constitució aquest concepte de deures religiosos, concep-

te que és molt distint del de deures polítics. El deure polític és un deure públic, i el deure religiós, dintre de la nostra ideologia, no ho és, i, per tant, no ha de constar en la Constitució. Ja deia jo que pràcticament pot trobar una fórmula que no es perjudiqui aquests petits industrials i pot trobar la fórmula la mateixa corporació on exerceixen els seus càrrecs cada un dels interessats.

Quant al tercer punt, creiem que el donar una redacció excessivament ajustada podria complicar la prescripció i l'estil de l'article. En definitiva, nosaltres no podem acceptar aquesta proposta en relació als deures religiosos, si bé creiem que en la pràctica aquests extrems seran resolts liberalment.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Qui ens ho garantitza?

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: No creiem que hi hagi cap corporació que en realitat vulgui prohibir els seus funcionaris o empleats el compliment dels deures religiosos. I quant a l'altre punt, crec que hem de cercar una fórmula perquè resolgui aquests conflictes sense perjudicis per ningú.

El Sr. PRESIDENT: Es posa a votació ordinària, l'esmena. Els que la rebutgin, que es posin drets, i els que l'acceptin, que continuïn seguts. (*S'aixequen drets els senyors Diputats de la Minoria de la Lliga.*) Resta rebutjada l'esmena. S'aprova l'article 14 amb el vot en contra de la Minoria de la Lliga Catalana.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: En aquest aspecte; res més.

El Sr. PRESIDENT: A l'article 15 s'han presentat diverses esmenes; i tenint en compte l'avançat de l'hora, la presidència proposa que s'aixequi la sessió. Acorden els senyors Diputats que s'aixequi la sessió? Queda aixecada.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de dimecres

Precs i preguntes. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió sobre el projecte d'Estatut Orgànic Interior de Catalunya.

(*S'aixeca la sessió a un quart de nou de la vetlla.*)